

Yrkeshögskolestuderandes

VÄRDERINGAR & *attityder*

ATT RÖSTA ELLER INTE RÖSTA?

Översikt över yrkeshögskolestuderandenas samhälleliga värderingar och attityder, utbildning, boende, trakasserier och studerandekårsverksamhet

ATT RÖSTA ELLER INTE RÖSTA?

Översikt över yrkeshögskolestuderandenas samhälleliga värderingar och attityder, utbildning, boende, trakasserier och studerandekårsverksamhet

Finlands studerandekårers förbund – SAMOK rf
Kirjoittaja: Johanna Penttilä, Forskningsstiftelsen för studier och utbildning OTUS rs
Layout: Maro Järvinen
2019

Innehåll

Inledning	2
Enkätens genomförande	3
Insamling av material	3
Analys	3
Enkätens deltagare	3
Yrkehögskolestuderandenas arketyper	6
Yrkehögskolestuderandenas diversitet	7
Samhälleliga värderingar och attityder	9
Riksdagsvalet intresserar studerandena	9
Vacklande partipolitisk ståndpunkt	10
Kandidaten väljs på basis av åsikter och värderingar	11
Studerandena skulle bevara det nuvarande högskolesystemet	12
Vänster-höger-axeln och liberal-konservativ-axeln	12
Över hälften skulle stöda tjänster som främjar sysselsättning	14
Yrkehögskoleutbildningen	16
Gymnasiet förbereder bättre för högskolestudier än yrkesläroanstalter	16
Yrkehögskolan väljs på basis av ett intressant utbildningsområde eller en intressant examen	17
Studiernas praktiska natur och fokus på arbetslivet är fördelar med yrkehögskoleutbildningen	17
Trakasserier	19
Ungefär var femte har utsatts för trakasserier	19
Minoriteter och trakasserier	19
Offer för kontinuerliga trakasserier	20
Boende	21
Drygt en femtedel bor i studentbostad	21
Vanligast att bo på fria marknaden utanför huvudstadsregionen	22
Studerande vill fortfarande bo förmånligt och ensamma	22
En kort resa till läroanstalten är särskilt viktig utanför huvudstadsregionen	23
Studerandekårsverksamhet	25
Nästan tre fjärdedelar är medlemmar i studerandekåren	25
En minoritet röstar i fullmäktigevalen	25
Medlemstjänsterna intresserar mest	25
Avslutningsvis	26

Inledning

Utredningen Att rösta eller inte rösta? uppkom ur behovet att kartlägga yrkeshögskolestuderandes samhälleliga värderingar och attityder före riksdagsvalet våren 2019. Tidpunkten var välgenomtänkt för att vi skulle få aktuell information om yrkeshögskolestuderandenas röstningsavsikter, partipolitiska ståndpunkter och åsikter om hur gemensamma ärenden sköts. Tidigare fanns det bara lite information om dessa teman som relaterar till studerande. Förutom graderade frågor som utreder politiska åsikter, som etablerats inom vetenskaplig forskning, tog vi dessutom med batterier med påståenden i samma stil som de som ingår i valkompasser. För Finlands studerandekårens förbund – SAMOK var utredningen den första omfattande översikten över studerandenas samhälleliga värderingar och attityder.

Utredningen fungerar ändå inte bara som en valkompass. Vi tog också med frågor som berörde aktivitet inom studerandekåren, erfarenheter av trakasserier, boende och yrkeshögskole-utbildningens kvalitet. Förutom riksdagsvalet utgör dessa viktiga intressebevakningsteman inom studentrörelsen.

Vi har försökt genomföra rapporten på ett sätt som är praktiskt inriktat och lätt att närma sig. Texterna är koncisa, och vi har använt gott om bilder för att åskådliggöra resultaten. Vårt mål har varit att skapa en aktuell och mångfasetterad överblick över yrkeshögskolestuderandena. I utformningen av enkätens teman har vi dragit nytta av tidigare forskning, men detta är inte rätt plats för vetenskaplig granskning.

Rapporten är strukturerad så att vi först berättar hur enkäten genomfördes och materialet samlades in, samt hurdana studerande som deltog i enkäten. Sedan följer två sammanfattande kapitel, varav det första innehåller en slags kondenserad arketyper av yrkeshögskolestuderanden, och det andra beskriver yrkeshögskolestuderandenas diversitet, eftersom generaliseringar i form av arketyper sällan lyckas fånga vardagslivets skikt och mångsidighet.

Det första kapitlet som behandlar resultaten beskriver studerandenas samhälleliga värderingar och attityder ur flera perspektiv. Efter värderingarna och attityderna sätter vi oss in i yrkeshögskoleutbildningen och studierna vid en yrkeshögskola. Sedan granskar vi trakasserier och osaklig behandling. Det näst sista kapitlet behandlar boende. I det sista egentliga resultatkapitlet går vi kort över studerandekårsverksamheten, och därefter avslutas rapporten med en koncis sammanfattning.

Enkätens genomförande

Insamling av material

Frågorna utarbetades under våren och sommaren 2018 i samarbete med SAMOKs representanter. Enkäten riktades till yrkehögskolestuderande som deltar i studier som ordnas dagtid och som anmält sig som närvarande hösten 2018. Materialet samlades in elektroniskt i september och oktober 2018. Svarstiden var cirka tre veckor från slutet av september till mitten av oktober.

Före insamlingen av materialet inleddes ansökte vi om forskningstillstånd hos alla yrkehögskolor. Alla utom två yrkehögskolor beviljade forskningstillstånd. Undantagen var Yrkehögskolan Novia, som höll på att reformera sitt studeranderegister vid tidpunkten för enkäten och Polisykehögskolan, som vägrade att delta av integritetsskäl.

I vissa högskolor har Europeiska unionens allmänna dataskyddsförordning, som trädde i kraft under våren 2018, tolkats så att meddelanden från utomstående parter som genomför utredningar ska förmedlas till studerandena via yrkehögskolan. Därför samlades materialet in på två olika sätt: det så kallade traditionella sättet, alltså genom en individualiserad länk som skickades till studerandenas personliga e-postadress, eller en offentlig länk som yrkehögskolan delade på sitt intranät eller skickade till studerandena via e-post.

Vid tolv yrkehögskolor delades enkäten som en offentlig länk. Vid tio yrkehögskolor skickades enkäten till studerandena som en personlig e-postlänk från utredarens, alltså Forskningsstiftelsen för studier och utbildning Otus, enkätssystem. Eftersom en del av materialet samlades in genom en öppen länk kan vi inte till exempel räkna ut samplets svarsprocent. Det finns också en risk att personer som inte ingår i undersökningens målgrupp besvarade enkäten. Vi försökte dock sälla bort personer som inte ingick i målgruppen (t.ex. vuxenstuderande och HYH-studerande, d.v.s. personer som studerar för högre yrkehögskoleexamen) med hjälp av bakgrundsfrågorna.

I allmänhet ska ändå insamling av material genom en öppen länk ses som något positivt, eftersom traditionella individualiserade e-postmeddelanden förlorat sin effekt i att nå enkättagare. Studerande är en eftertraktad målgrupp för många datainsamlare (från studerande som skriver sina examensarbeten till kommersiella aktörer), så det behövs alternativa metoder för att stå ut bland alla förfrågningar.

Deltagarna kunde svara på enkäten på finska, svenska eller engelska. Majoriteten (96 procent) av deltagarna fyllde i den finska versionen av enkäten, medan fyra procent valde den engelska blanketten och endast 0,2 procent valde att svara på svenska.

Analys

Den statistiska analysen av enkätresultaten genomfördes med SPSS-programmet. Analyserna är i huvudsak direkta fördelningar, korstabeller mellan bakgrundsuppgifter och olika beroende variabler samt grupperingar på basis av olika egenskaper. Som oberoende variabler i korstabellerna har vi använt bland annat kön, ålder, studieinriktning och yrkehögskola. Grupperingsanalys gjordes i huvudsak när vi granskade de politiska värderingarna.

Vad gäller de regionala observationerna bör man beakta att inga uppgifter om bostadsort samlades in separat från studerandena. Därför har de regionala observationerna gjorts på basis av yrkehögskolornas campusområdets lägen. Observationerna görs på grov nivå eftersom största delen av yrkehögskolorna har verksamhet på fler än en ort och ofta i flera olika landskap. Yrkehögskolor med särskilt många enheter är yrkehögskolan Diakonia (campus i Helsingfors, Uleåborg, Pieksämäki, Björneborg och Åbo) och Humanistiska yrkehögskolan (campus i huvudstadsregionen, Jyväskylä, Kuopio och Åbo). Å andra sidan finns det också några yrkehögskolor, till exempel Jyväskylä yrkehögskola eller yrkehögskolan Karelia, där studierna i huvudsak genomförs i en stad. Denna typ av skillnader mellan läge bör tas i beaktande när vi tolkar enkätens resultat.

Enkätens deltagare

Det kom in gott om svar från största delen av yrkehögskolorna (se Bild 1). Det fanns fem undantag. Det kom inga svar alls från yrkehögskolan Savonia och inte heller från Yrkehögskolan Novia, där man inte kunnat publicera enkäten på grund av reformen i studeranderegistret. Dessutom var deltagarantalet lågt vid Åbo yrkehögskola, Saimens yrkehögskola, Seinäjoki yrkehögskola och Kajana yrkehögskola (under 20 deltagare). I alla dessa yrkehögskolor ansvarade yrkehögskolan för att dela enkäten. Det kan alltså vara att enkäten inte fick tillräckligt med synlighet i dessa yrkehögskolor, eller att man av någon orsak inte lyckades förmedla den till studerandena.

Före materialet analyserades sällade vi bort de deltagare som angav att de deltog i flerforms- eller HYH-studier. På detta sätt var materialets innehåll mer enhetligt. Totalt besvarades enkäten av 356 personer som inte ingick i målgruppen, så det slutliga antalet deltagare var 3 213. Materialet kan anses vara tillräckligt omfattande för att vi ska kunna dra statistiska slutsatser.

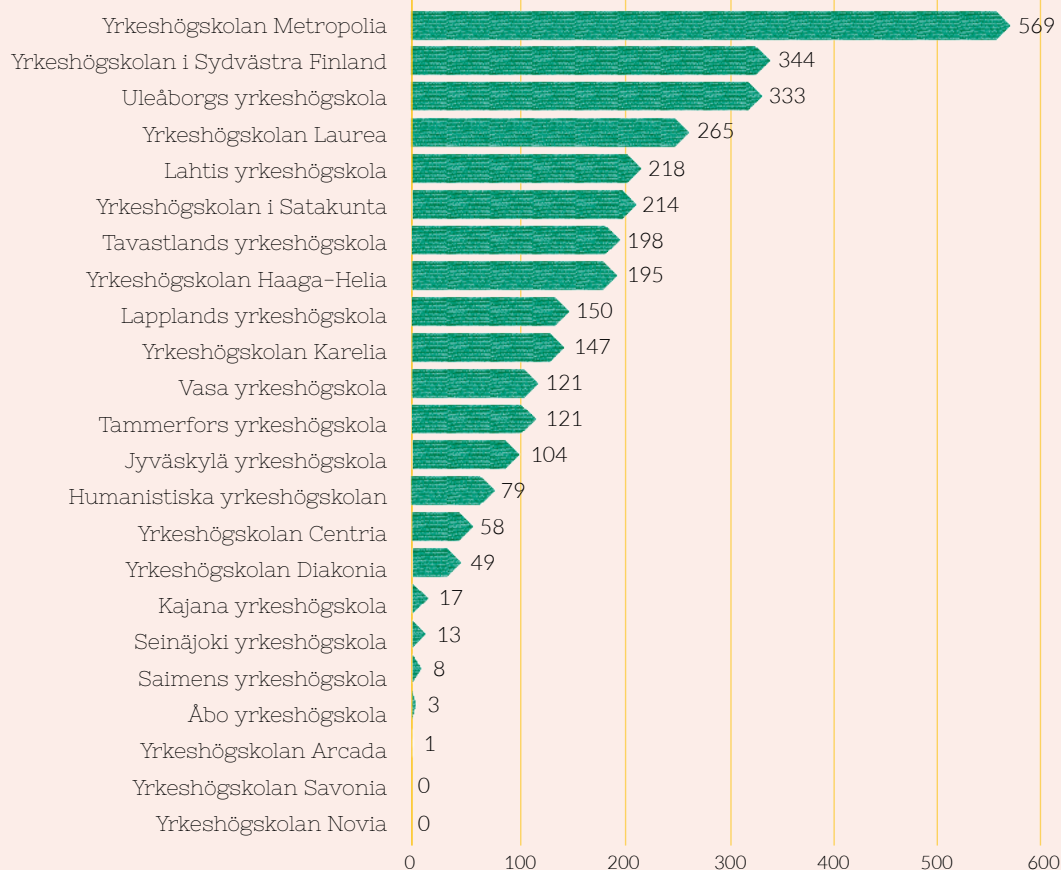

Bild 1. Antal deltagare enligt yrkeshögskola

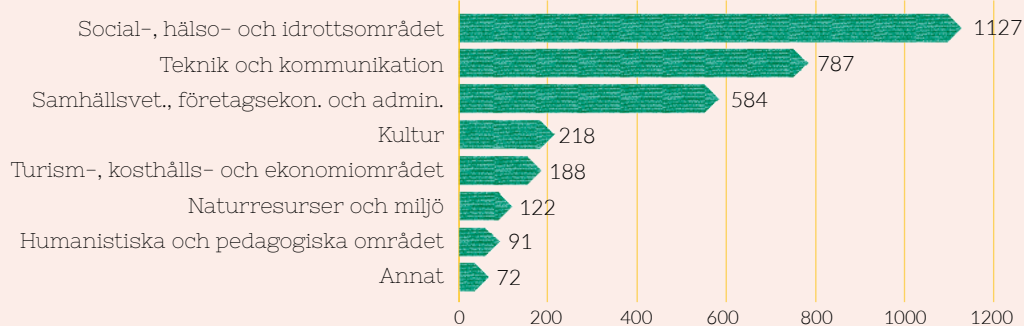

Bild 2. Antal deltagare enligt utbildningsområde

Andelen deltagare från yrkeshögskolornas olika utbildningsområden var så gott som i proportion med utbildningsområdenas storlek. Flest svar kom det in från de tre största utbildningsområdena, d.v.s. social-, hälso- och idrottsområdet, teknik- och kommunikationsområdet samt samhällsvetenskapliga, företagsekonomiska och administrativa området (se Bild 2). Studerande inom dessa områden utgjorde cirka tre fjärdedelar av alla deltagare. Enligt utbildningsförvaltningens statistikjänst Vipunen (vipunen.fi/sv-fi/) är andelen ungefär den samma på riksnivå. Det minsta antalet svar kom från det humanistiska och pedagogiska området.

I enkäten delas utbildningarna in i aningen större grupper än i Vipunen, som också har egna klasser för till exempel lant- och skogsbruksområdet samt för databehandling och kommunikation. Detta är antagligen orsaken till att punkten "annat" fick flera tiotals svar. I studieinriktningarna som angavs under "annat" ingick bland annat skönhetsområdet, sjöfart samt transport- och säkerhetstjänster.

26 procent av deltagarna inledde sina studier 2018, en fjärdedel 2017 och en fjärdedel 2016. 19 procent inledde sina studier 2015. Endast få deltagare var inne på sitt femte studieår (5 procent), vilket överensstämmer med målet att studietiden för examina är 3,5–4 år. I genomsnitt hade deltagarna studerat i 2,5 år.

För majoriteten var andra stadiets examen den högsta examen de tagit hittills. Lite fler än hälften (54 procent) hade gymnasiet som grundläggande utbildning. 23 procent hade gått i yrkesskola och 11 procent hade en dubbelexamen. Fem procent hade en annan yrkeshögskoleexamen, medan två procent hade en kandidatexamen från ett universitet och en procent hade magisterexamen. En procent hade en utbildning på institutnivå.

66 procent av deltagarna var kvinnor, 29 procent var män och 1 procent valde alternativet "annat". Tre procent av deltagarna ville inte ange sitt kön. I genomsnitt var deltagarna 24 år (median).

Yrkeshögskole-studerandenas arketyper

Med arketyper avses en beskrivning av en typisk yrkeshögskolestuderande. Det är en generalisering som berättar hurdana yrkeshögskolestuderandena är i genomsnitt eller vad majoriteten av dem anser om ett visst ämne. Det är möjligt att en sådan här Ylva eller Yngve YH-studerande inte ens existerar, men arketyper beskriver ändå vissa centrala egenskaper eller drag som berör yrkeshögskolestuderande.

I detta fall har vi skapat två arketypsfigurer, en manlig och en kvinnlig (se Bild 3). Vi har valt figurerna, eftersom materialet innehöll stora skillnader mellan könen. Ur utbildningsförvaltningens statistiktjänst vipunen.fi framgår det också att till exempel yrkeshögskolornas utbildningsområden har en mycket ojämn könsfördel-

ning. Arketyperna är alltså inte endast baserade på det förhandenvarande materialet.

Den första av de två arketyperna är Ylva YH-studerande, en 25 år gammal kvinna som kommit till yrkeshögskolan från gymnasiet. Hon studerar inom det kvinnodominerade social-, hälso- och idrottsområdet, hennes politiska värderingar är vänsterliberala och hon röstar på De Gröna. Den andra arketyper är Yngve YH-studerande, en 26-årig man som fått sin grundläggande utbildning i gymnasiet eller en yrkesläroanstalt. Han studerar inom det mansdominerade området teknik och kommunikation, hans politiska värderingar har en dragning mot det högerkonservativa hållet och han röstar på Samlingspartiet eller Sannfinländarna.

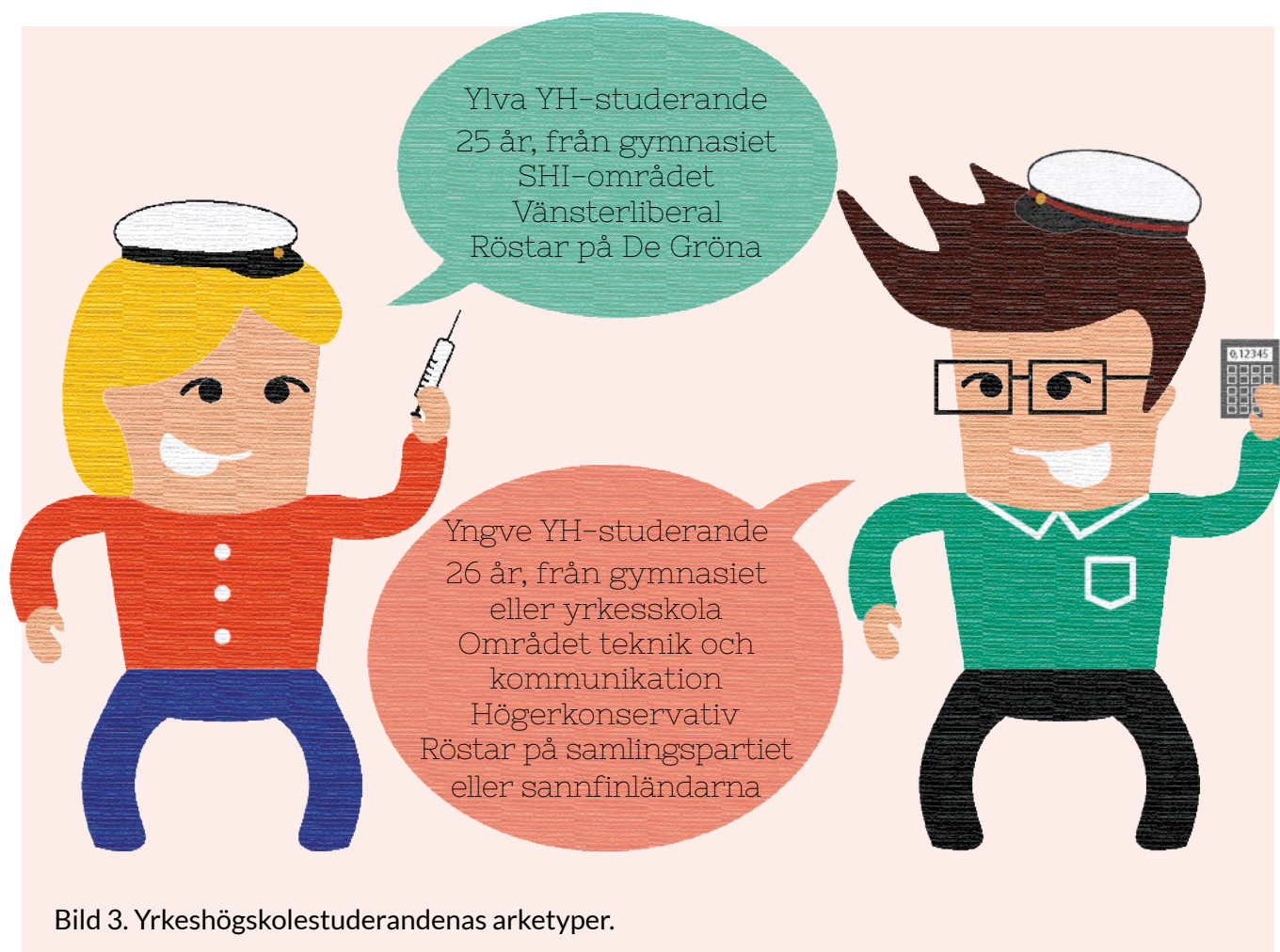

Bild 3. Yrkeshögskolestuderandenas arketyper.

Yrkeshögskole- studerandenas diversitet

När vi skapar arketyper är det viktigt att också komma ihåg deras motsats, alltså diversiteten eller mångformigheten som oundvikligen förekommer inom alla grupper. Yrkeshögskolestuderandena är också en mångformig grupp. I första hand är detta något vi bör beakta i fråga om kön: förutom män och kvinnor, som granskas i arketyperna, identifierar en del yrkeshögskolestuderande sig inte med någotdera av dessa kön, utan ser sig själv som icke-binär. I detta material angav var hundra deltagare att hen är icke-binär.

Bland yrkeshögskolestuderandena finns också många andra minoriteter (se Bild 4). 10 procent skiljer sig från majoriteten vad gäller deras sexuella läggning eller könsidentitet. Andra minoriteter som förekommer (på basis av studerandenas egna upplevelser) är olikhet som relaterar till en religiös eller ideologisk övertygelse (7 procent), olikhet som relaterar till utseende (klädstil, hudfärg el. dyl., 6 procent), olikhet som relaterar till en funktionsnedsättning eller en kronisk sjukdom (4 procent) eller olikhet som relaterar till etnisk bakgrund (3 procent). Dessutom upplever 6 procent av studerandena att de dessutom tillhör någon annan minoritet som inte definieras närmare. Att ingå i en sådan minoritet kan bero på att personen till exempel har ett karaktärsdrag eller ett temperament som hen upplever att skiljer sig från majoriteten.

Yrkeshögskolestuderandena är också en mångformig grupp vad gäller ålder. De yngsta är studerande under 20 år som kommit direkt från andra stadiets utbildning, medan de äldsta (i detta material) är över 50-åringar som deltar i fortbildning eller vill byta bransch. En sådan variationsbredd rymmer ett oräkneligt antal livserfarenheter och -vägar som kryddar studerandenas diversitet ytterligare.

En faktor som speglar livserfarenheternas mångsidighet är den grundläggande utbildningen, eftersom den varierar mer bland yrkeshögskolestuderande än bland universitetsstuderande. Bland universitetsstuderande är det mycket sällsynt att hitta personer som har en yrkesinriktad grundläggande utbildning (enligt databasen vipunen.fi utgör de 9,5 procent av alla universitetsstuderandena). Fastän studentexamen är den vanligaste grundläggande utbildningen även bland yrkeshögskolestuderande (enligt databasen vipunen.fi har 65 procent av yrkeshögskolestuderande en studentexamen), finns det också gott om studerande med en yrkesexamen (enligt databasen vipunen.fi utgör de 43 procent, medan de utgjorde 23 procent av dem som deltog i denna enkät). Den grundläggande utbildningen påverkar bland annat vad studerandena vill få ut av sina studier och hur de upplever studierna. Studerandenas olika grundläggande examina och deras ålder vid tidpunkten för enkäten har samlats i Bild 5. Skillnaderna i den grundläggande utbildningen och studerandenas åldersstruktur visar bland annat att yrkeshögskoleutbildningen är en viktig kanal för livslångt lärande.

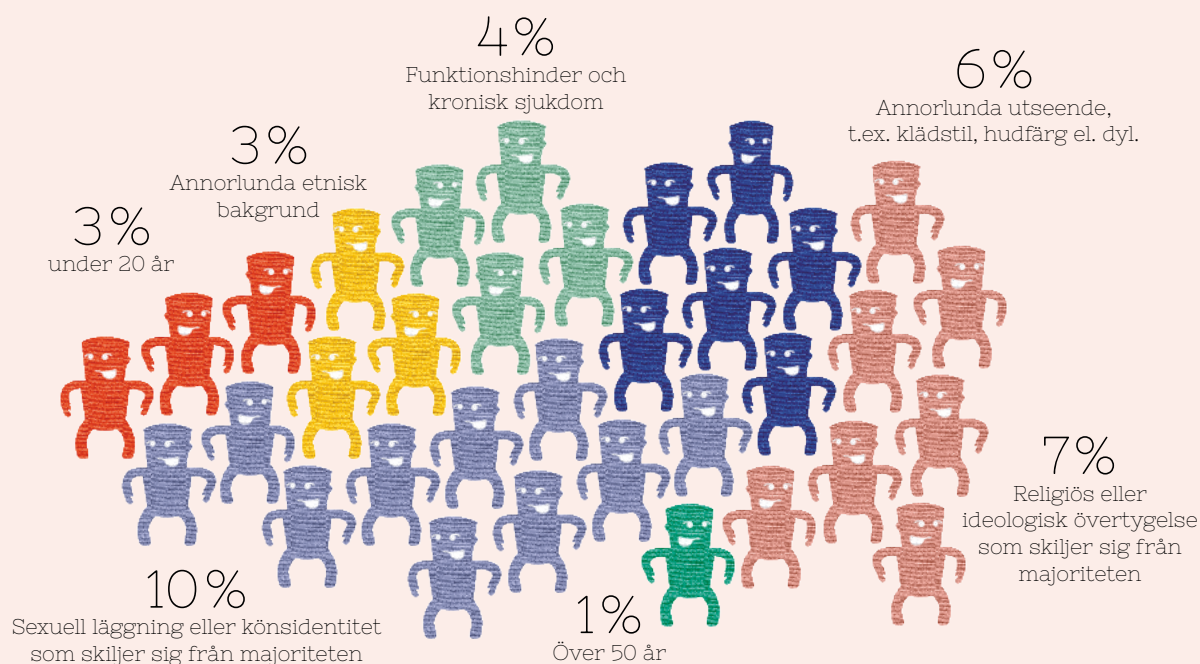

Bild 4. Yrkehögskolestuderandenas diversitet

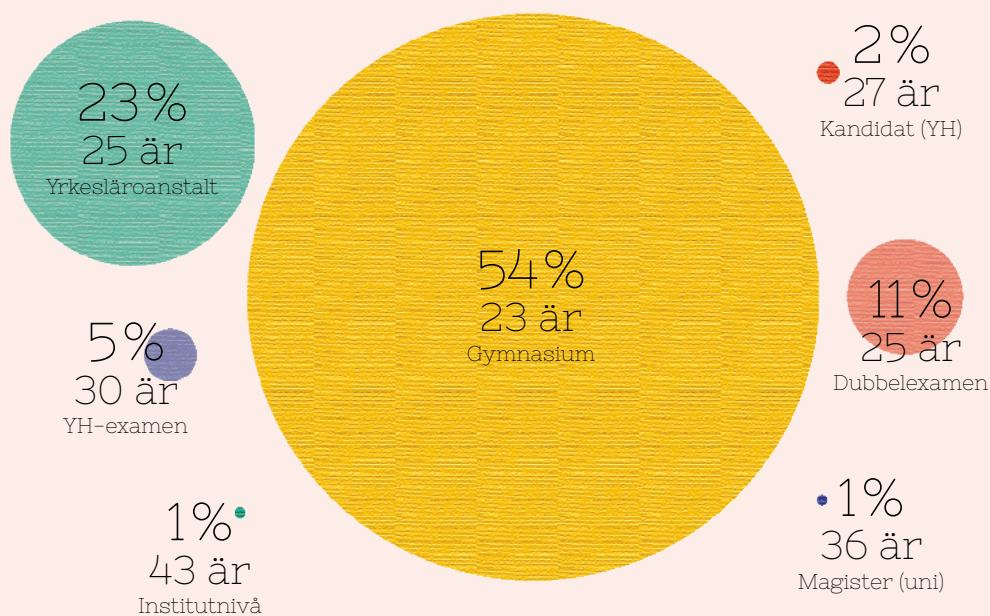

Bild 5. Yrkehögskolestuderandenas grundläggande examina och ålder (median) då enkäten genomfördes

Samhälleliga värderingar och attityder

Studerandenas samhälleliga värderingar och attityder kartlades med hjälp av åtta frågor som berörde röstningsaktivitet, partipolitisk ståndpunkt, röstningsgrunder och politiska värderingar.

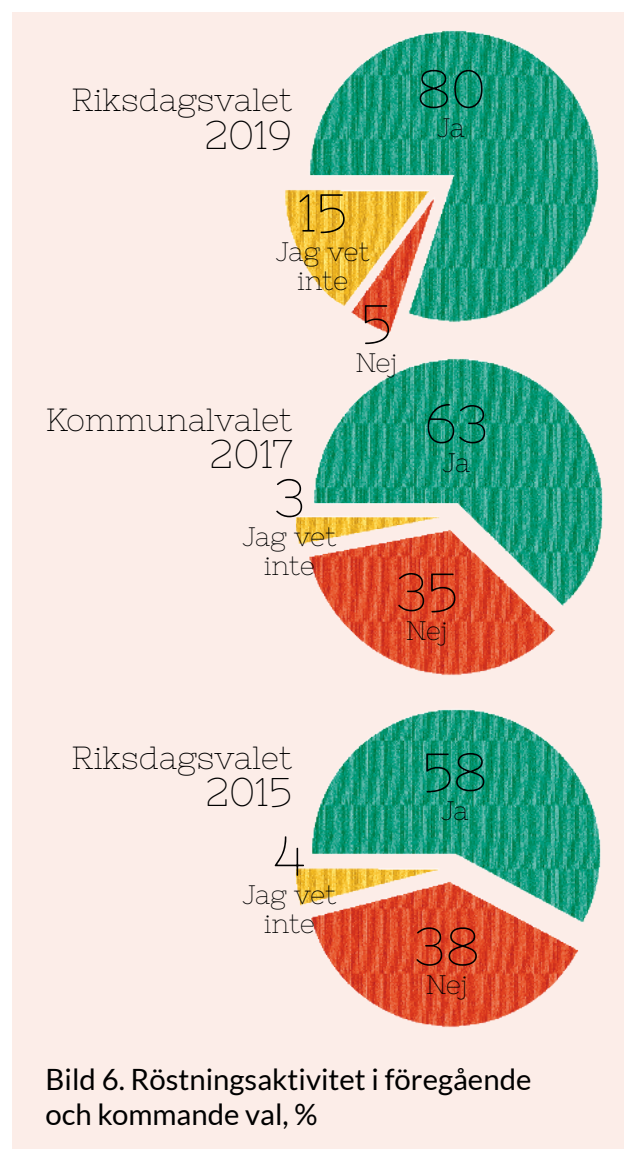
Riksdagsvalet intresserar studerandena

Röstningsaktiviteten granskades beträffande riksdagsvalet 2015, kommunalvalet 2017 och det kommande riksdagsvalet våren 2019 (se Bild 6). Studerandena tänker rösta aktivare i det kommande valet än i valen 2015 och 2017. Resultatet har dock en viss koppling till deltagarnas ålder. Ungefär hälften av dem som svarade att de inte röstade i föregående riksdagsval var mindre-åriga då.

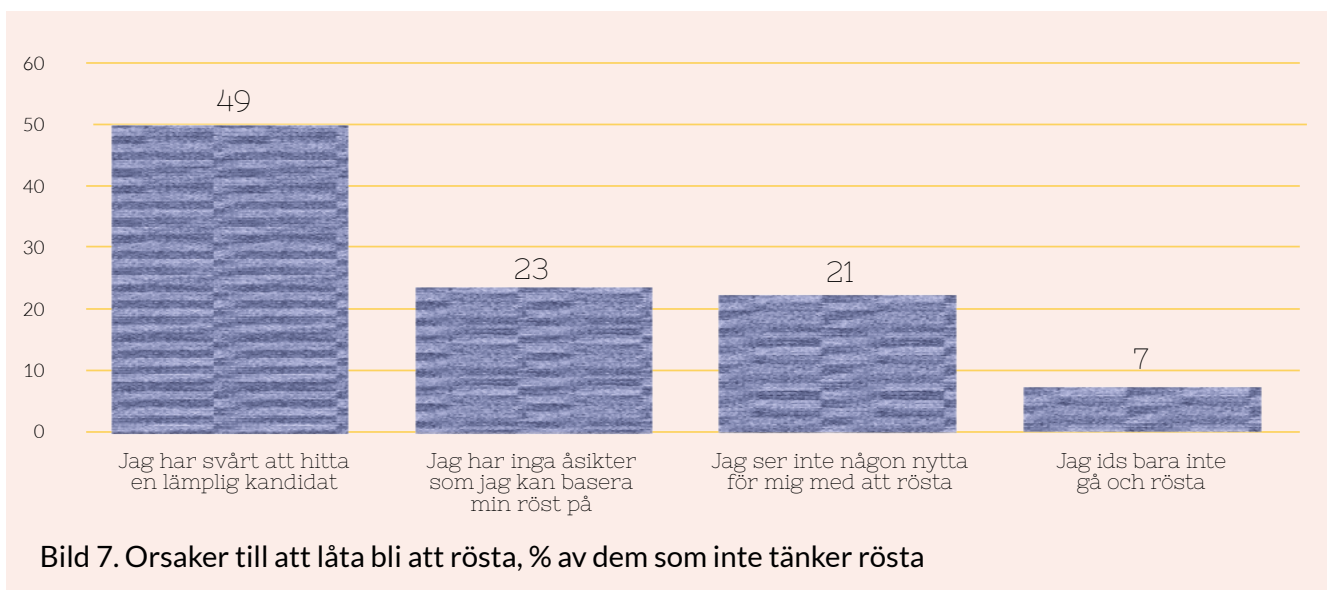
80 procent av studerandena tänker rösta i vårens riksdagsval 2019. Endast 5 procent tänker inte använda sin rösträtt. De deltagare som är engagerade i någon särskild politisk riktning (vänster, höger, liberala eller konservativa) var säkrast på att de skulle rösta. De kunde beskrivas som personer som känner till politik, och 85 procent av dem tänker rösta, medan bara drygt 70 procent av de studerande som placerade sig i det neutrala gränsområdet mellan politiska värderingar tänker rösta.

Andelen män som förhåller sig negativt till att rösta var betydligt större än andelen kvinnor. 8 procent av männen tänker inte rösta i nästa riksdagsval, medan 4 procent av kvinnor var av denna åsikt. Bland kvinnor var ändå andelen som inte visste om de tänker rösta högre än bland män (kvinnor: Jag vet inte 16 procent, män: 12 procent). Ovissheten var också delvis kopplad till ålder: bland de yngre studerandena fanns det aningen fler personer som inte visste om de tänker rösta. Bland 27-åringar och äldre tänker 84 procent rösta, medan tydligt färre, 77 procent, av 22-åringar och yngre tänker göra det.

På basis av svaren som gavs här kan vi förstås inte säga säkert hur stor andel av studerandena slutligen kommer att rösta. I de egentliga valen kan röstningsaktiviteten bli lägre än vad som rapporterats till exempel på grund av att färre av dem som inte tänker rösta eller som inte är motiverade att rösta har svarat på enkäten än dem som är motiverade, eller för att det är socialt önskvärt att säga att du tänker rösta när du blir tillfrågad.

Den vanligaste orsaken till att låta bli att rösta ansågs vara svårigheten att hitta en lämplig kandidat (se Bild 7). Nästan hälften av studerandena som inte tänker rösta i kommande riksdagsval var av denna åsikt. Den näst vanligaste orsaken var bristen på åsikter (23 %), medan den tredje vanligaste var att deltagarna inte anser att det är någon nytta med att rösta (21 %). Endast få deltagare låter bli att rösta för att de inte ids (7 %).

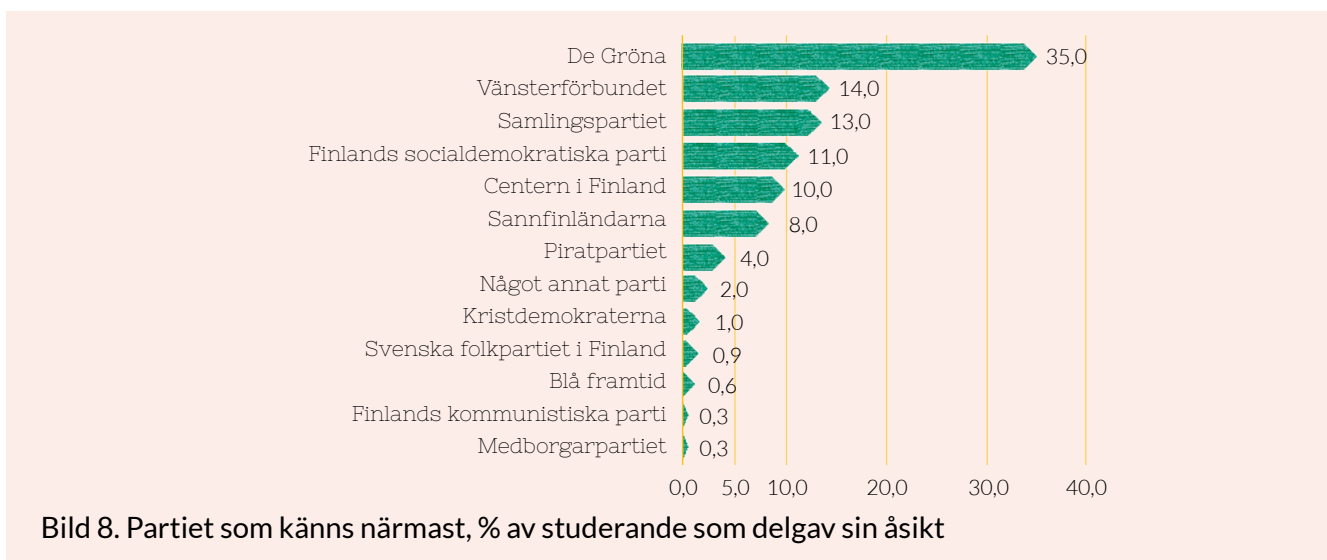

Vacklande partipolitisk ståndpunkt

Aningen färre än två femtedelar (37 procent) av studerandena upplever inte att något existerande parti ligger nära deras värderingar eller kan inte nämna ett parti som gör det (se Bild 8). Totalt 2 008 studerande har ändå hittat ett parti som känns närmare än de andra. Bland studerandena som valt ett parti stöder de flesta De Gröna (35 procent), Vänsterförbundet (14 procent) och Samlingspartiet (13 procent). Cirka 11 procent av studerandena skulle rösta på Socialdemokraterna (SDP), cirka 10 procent skulle rösta på Centern och cirka 8 procent skulle rösta på Sannfinländarna. 4 procent stöder Piratpartiet och cirka 1 procent stöder Kristdemokraterna och Svenska Folkpartiet i Finland. De andra partierna stöds av färre än en procent. I stödet för partierna finns vissa klara skillnader mellan könen: män väljer oftare Samlingspartiet, Sannfinländarna, Piratpartiet eller alternativet "Inget" än kvinnor, medan kvinnor dä-

remot väljer De Gröna eller alternativet "Jag vet inte" oftare än män.

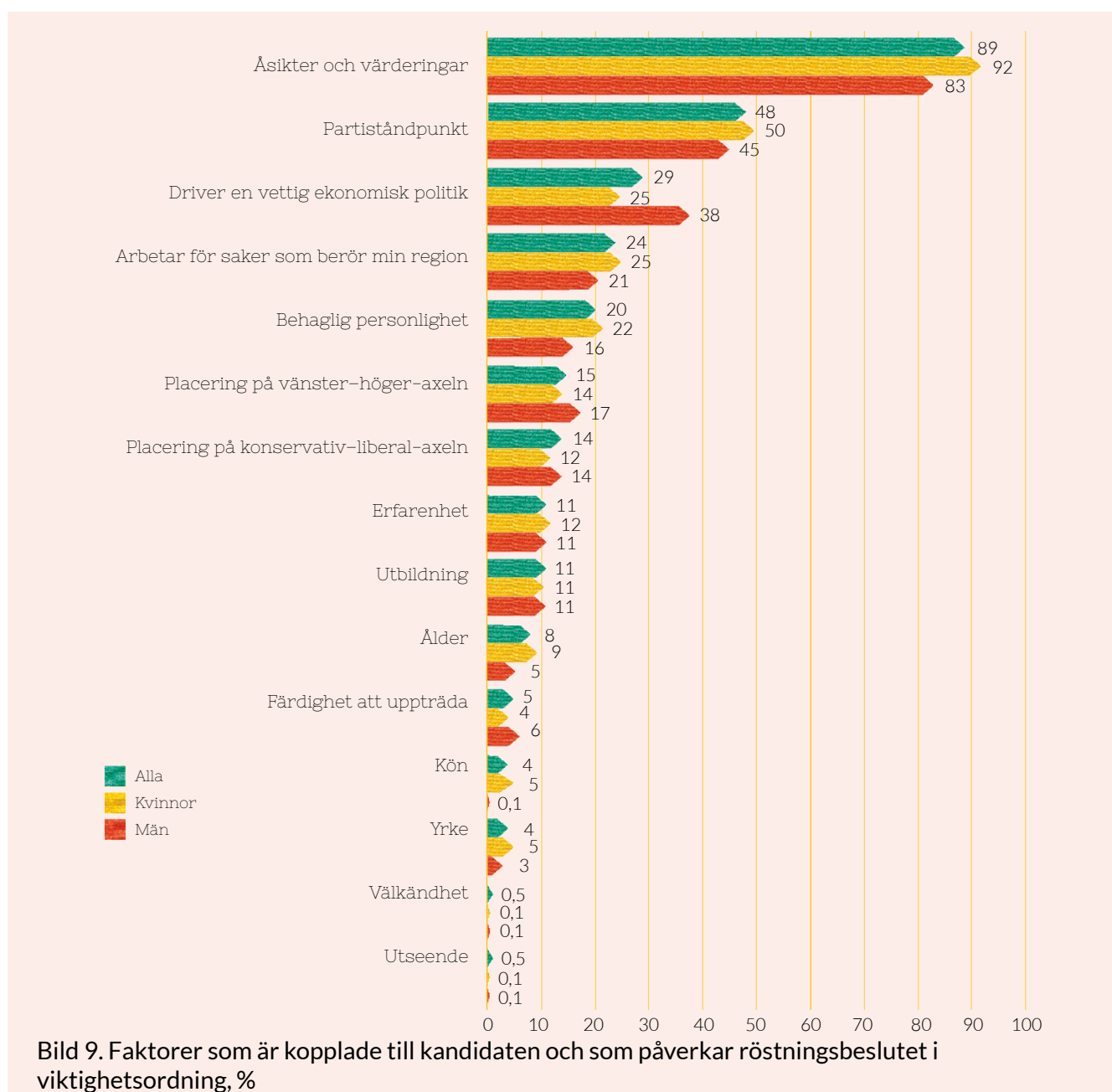
En vacklande partipolitisk ståndpunkt är vanligast bland unga deltagare. 40 procent av deltagare som är under 23 år vet inte vilket parti de skulle rösta på, men i åldersgruppen 23–26 är andelen bara 31 procent och 23 procent bland 27-åringar och äldre. Procentuellt är andelen förstås fortfarande relativt stor om vi till exempel tänker på möjligheten att påverka väljare. Därtill finns det fyra andra skillnader med en klar koppling till åldern. Stödet för Vänsterförbundet är starkast bland den äldsta studerandegruppen (22 procent av studerande över 27 år som valt sin ståndpunkt, vs. 7 procent av studerande under 23 år som valt sin ståndpunkt). Stödet för Samlingspartiet och De Gröna är däremot störst i åldersgruppen 23–26 (Samlingspartiet 16 procent och De Gröna 40 procent). Stödet för Centern var störst bland de yngsta deltagarna (16 procent av deltagare under 23 år).

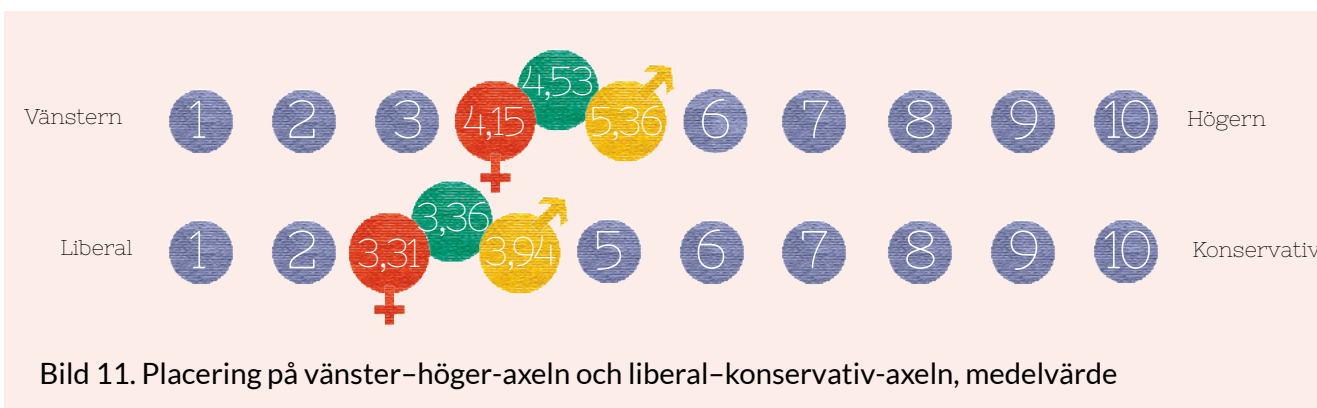
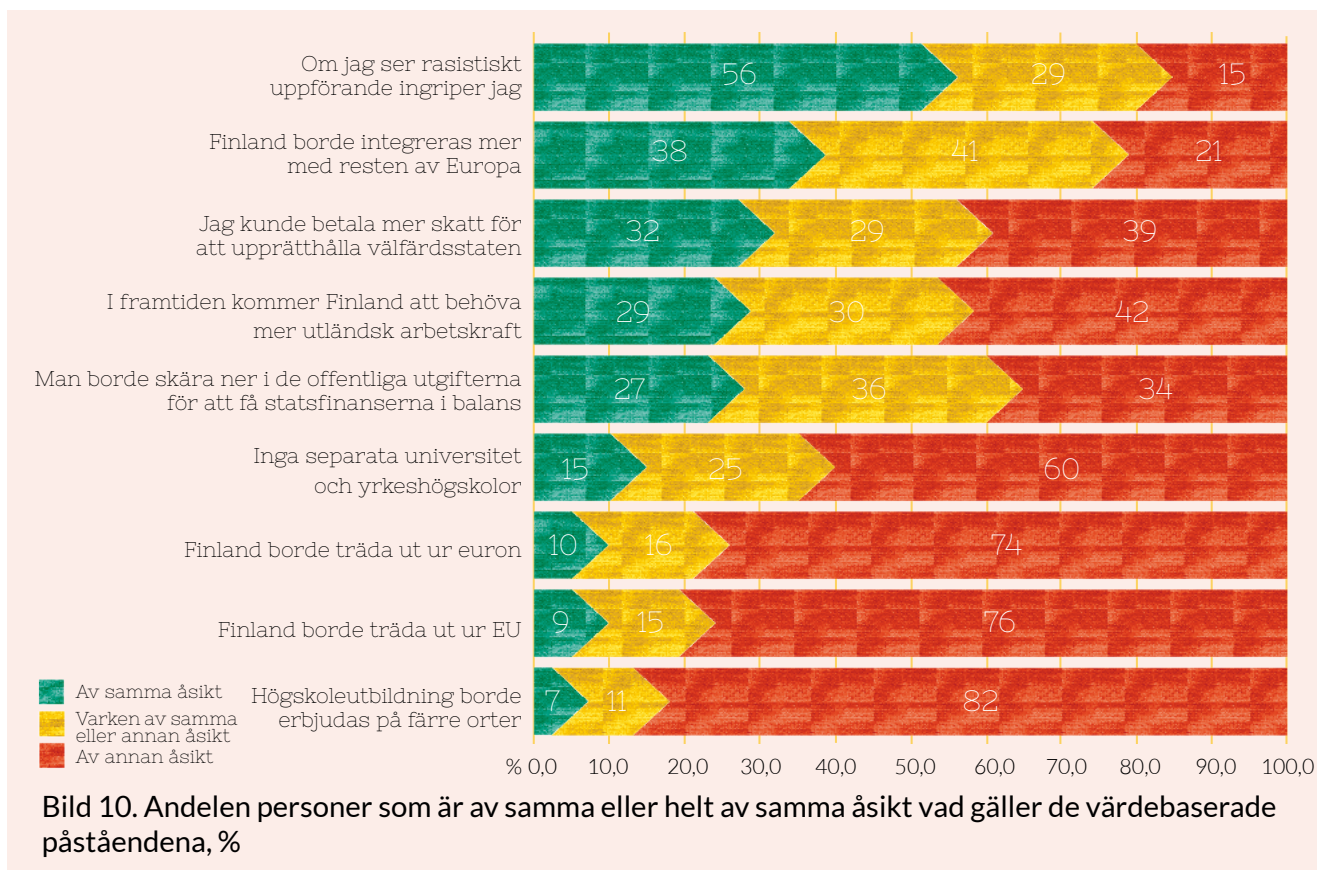

Kandidaten väljs på basis av åsikter och värderingar

Studerandena väljer framför allt sin kandidat på basis av dennes åsikter och värderingar (se Bild 9). Närmare nio tiondelar av deltagarna betonar åsikter och värderingar, och kvinnor (92 procent) klart mer än män (83 procent). Den partipolitiska ståndpunkten är aningen viktigare för kvinnor (50 procent) än för män (45 procent). Däremot betonar männen rätt så mycket i sitt val att kandidaten driver en ekonomisk politik som de anser vara vettig (38 procent av män; 25 procent av kvinnor). Faktorer som klassificeras som ytliga, till exempel kandidats utseende eller välkändhet, har knappt någon betydelse.

För en femtedel av deltagarna påverkas röstningsbeslutet av hur behaglig kandidats personlighet är (22 procent av kvinnor; 16 procent av män). Hur behaglig kandidats personlighet är har desto större betydelse ju yngre personen i fråga är. Bland 22-åringar och yngre anser 23 procent av studerandena att det är viktigt att kandidaten har en behaglig personlighet, medan motsvarande andel i åldersgruppen 23–26 år är 20 procent. Andelen är lägst (16 procent) bland studerande som är 27 år eller äldre. Åldern påverkar också till vilken grad deltagarna fäster uppmärksamhet vid var kandidaten placerar sig på vänster–höger-axeln. Ju äldre studeranden i fråga är, desto större betydelse har kandidats placering. I andra avseenden har åldern ingen inverkan på vilka faktorer studerandena betonar i valet av kandidat.

Studerandena skulle bevara det nuvarande högskolesystemet

Studerandena ställdes frågor i valkompassstil om några aktuella samhällsfrågor. Fördelningen av dessa presenteras i Bild 10. Som helhet betraktat är studerandena en grupp med positiv inställning till Europa och internationalism som är villiga att bevara högskolesystemet i sin nuvarande form. Andelen som motsätter sig framtida skattehöjningar för att upprätthålla välfärdsstaten är större än andelen som understöder tanken. Majoriteten är likgiltiga gentemot nedskärningar i offentliga utgifter eller önskar att inga sådana nedskärningar görs. Studerandenas personliga politiska värderingar har ändå en stor inverkan på hur var och en sist och slutligen

förhåller sig till olika samhällsfrågor. Vi kommer att gå in djupare på denna fråga nedan.

Vänster-höger-axeln och liberal-konservativ-axeln

Åldern påverkar studerandenas politiska inriktning på vänster-höger-axeln, men inte på liberal-konservativ-axeln. Med andra ord finns det ungefär lika många i alla åldersgrupper som anser sig vara liberala eller konservativa, medan andelen personer som anser sig tillhöra det vänsterorienterade värdesystemet växer med åldern. När svaren observeras enligt åldersgrupp placerar sig 47 procent av 22-åringar och yngre till vänster.

Likaså 52 procent av 23–26-åringar och 58 procent av 27-åringar och äldre. 43 procent av 22-åringar och yngre placerar sig till höger, liksom även 38 procent av 23–26-åringar och 31 procent av 27-åringar och äldre. Att människans personliga värderingar förändras med åldern är ett välkänt fenomen, som bland annat karakteriseras av att personens ansvarighet ökar med åldern. Ur detta perspektiv verkar det alltså naturligt att vänsterorienterade värderingar, som anses vara mjukare än högerorienterade, har ett högre stöd bland äldre studerande.

Allt som allt har cirka hälften (46 procent) av studerandena vänsterliberala värderingar, d.v.s. de kan beskrivas som människor som understöder både jämställdhet och individuell frihet (se Bild 12). Den näst största gruppen är högerliberaler (20 procent), d.v.s. personer som understöder radikalare individuell frihet och oberoende (s.k. sin egen lyckas smeder). Den tredje största gruppen är högerkonservativa (15 procent), som till exempel kan betecknas av att de drar starka skiljelinjer och klassificerar människor eller ideologier som mer eller mindre värda (s.k. extremhögern). 14 procent av deltagarna ligger mellan de olika värderingarna. En liten grupp (4 procent) är vänsterkonservativa (s.k. extremvänstern). Ur teoretiskt perspektiv kan de till exempel betona jämn ekonomisk fördelning, centralt ledarskap och att alla ska anpassa sig till gemensamma värderingar och normer.

De värdebaserade påståendena granskades i relation till studerandenas politiska värderingar på vänster–höger-axeln och liberal–konservativ-axeln. Jämförelsen

genomfördes genom att i skalan som poängsatte de politiska värderingarna från 1 (vänster/liberal) till 10 (höger/konservativ) gruppera siffrorna 1–4 som personer som stöder vänstern och liberalismen, och siffrorna 6–10 som personer som stöder högern och konservatismen. Siffran 5 i mitten lämnades utanför analysen.

De värdebaserade påståendena skissar upp en rätt så tydlig bild av fyra separata värderingar: statistiskt sett skiljer sig åsikterna hos dem till vänster sig betydligt från dem till höger och de liberalas åsikter från de konservativas. Dessutom liknar åsikterna till vänster de liberalas åsikter, liksom åsikterna till höger liknar de konservativas åsikter. De olika värderingarnas fördelning på basis av de värdebaserade påståendena presenteras i Bild 13 och 14.

I resultaten kan vi urskilja stereotyper som kopplats till vänsterorienterade, högerorienterade, liberala och konservativa värderingar. De högerkonservativa värderingarna ter sig som nationalistiska och individualistiska värderingar, som i vissa sammanhang kallas hårda värderingar, som till viss grad motsätter sig den europeiska integrationen, utländsk arbetskraft och högre beskattning samt stöder nedskärningar i de offentliga utgifterna. Däremot karakteriseras de vänsterorienterade och liberala värderingarna av solidaritet och att ta den svagare partens ställning, eller mjukhet, som bland annat tar sig uttryck i en villighet att ingripa i rasistiskt uppförande och att delta i att bekosta välfärdsstaten. Vi ska ändå komma ihåg att det på alla axlar också förekommer motsatta åsikter.

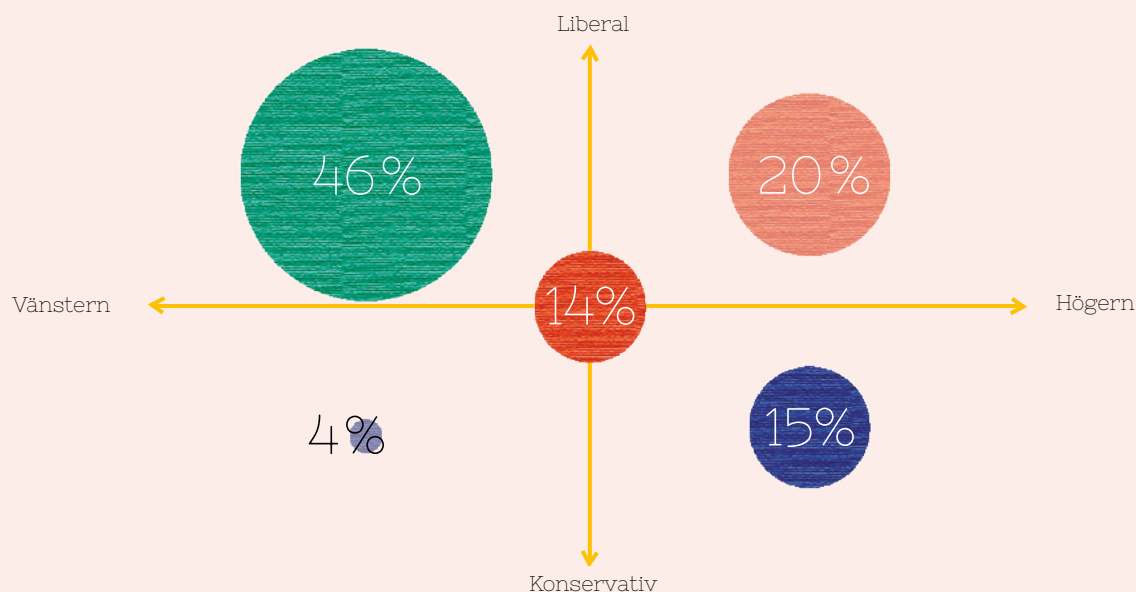
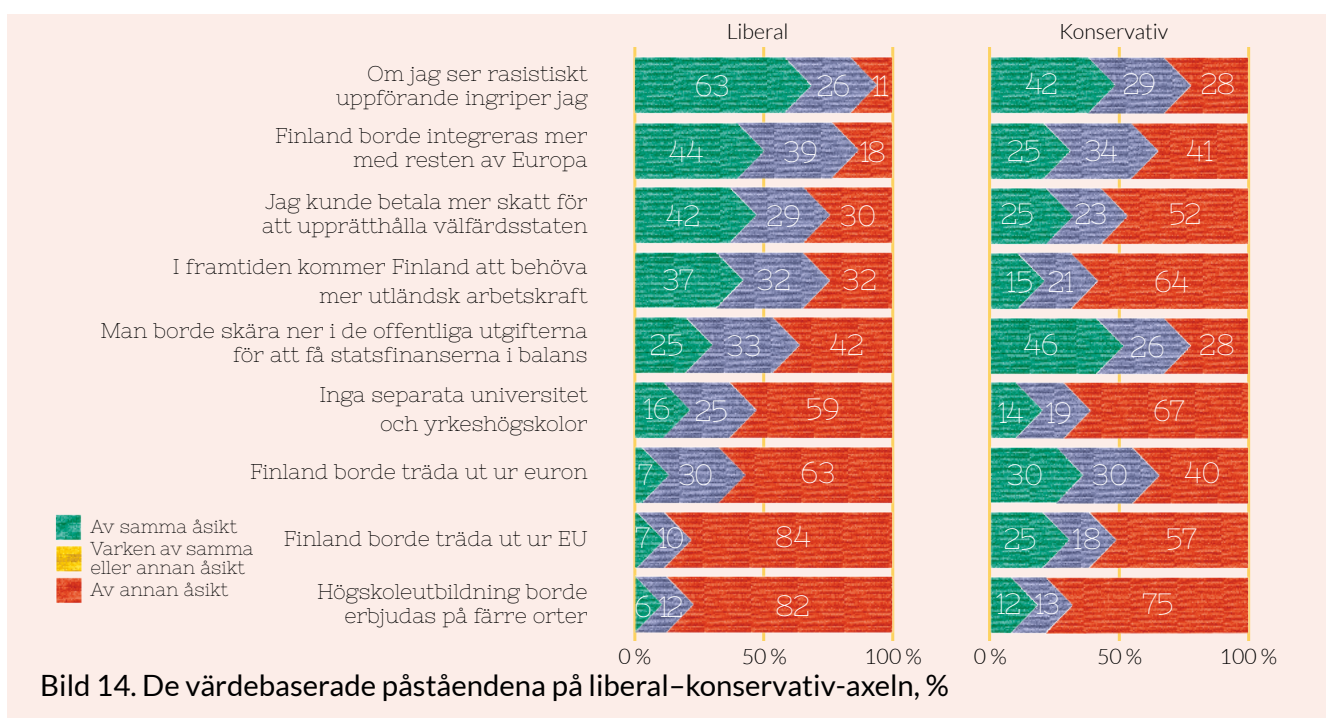
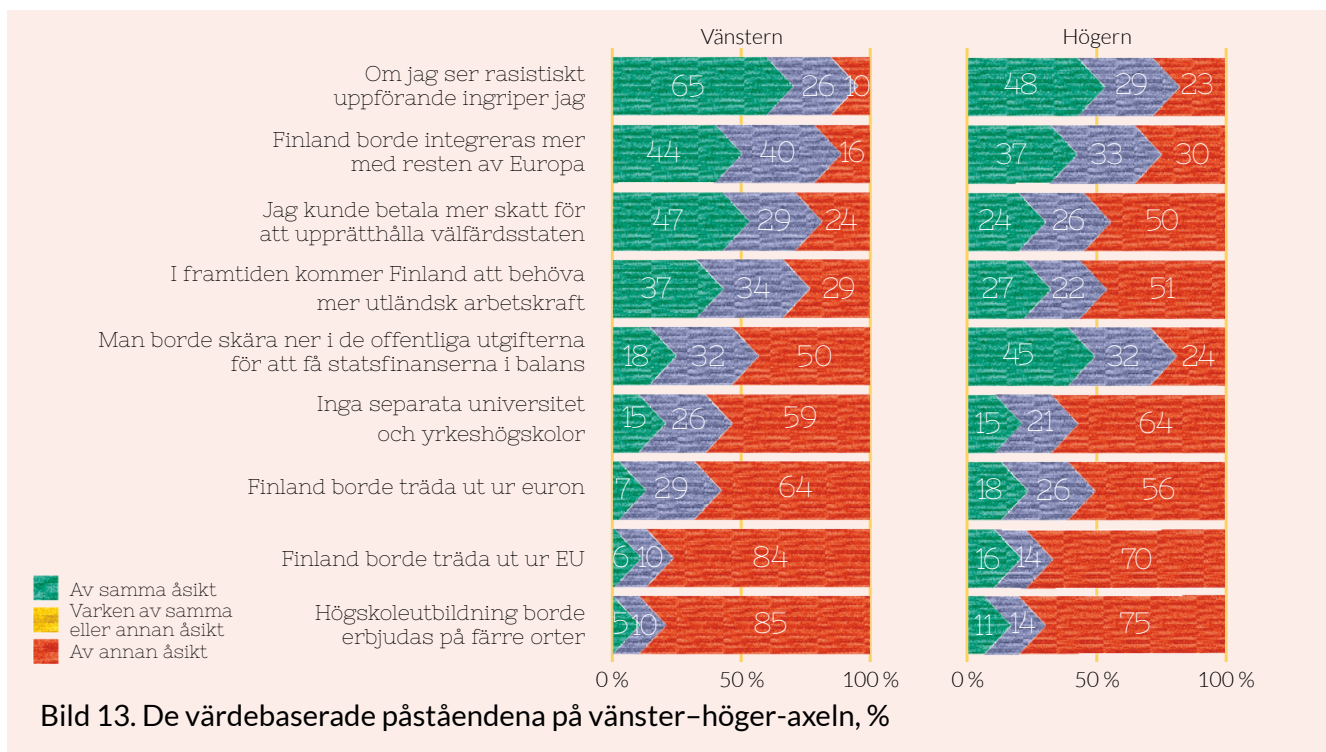

Bild 12. Indelningen av enkäddeltagarna på vänster–höger-axeln och liberal–konservativ-axeln, % och antal

Vad gäller utvecklingen av högskolesystemet ligger de politiska värderingarna rätt så nära varandra, eller åtminstone stöder en klar majoritet i alla avseenden att vi ska bevara det nuvarande högskolesystemet och vill inte slå samman yrkeshögskolorna med universiteten eller gallra högskolenätet. Bland vänsterliberalerna finns det ändå fler studerande som skulle vilja bevara högskolenätet i sin nuvarande omfattning, och bland de högerkonservativa finns fler som vill bevara yrkeshögskolorna och universiteten som separata institutioner.

Över hälften skulle stöda tjänster som främjar sysselsättning

Studerandenas politiska preferenser utreddes också genom frågor om vilka offentliga tjänster, stöd eller system de skulle förbättra med en fiktiv pott på 100 miljoner euro ur statsbudgeten. Studerandena skulle dela ut pengar åt många olika håll. Majoriteten av enkärdeltagarna skulle framför allt rikta pengar till att förbättra sysselsättningsfrämjande tjänster (se Bild 15). Därefter skulle de satsa på att reformera socialskyddssystemet,

sedan på inre säkerhet (t.ex. polisen och räddningsväsendet) och högskolornas finansiering. Ungefär en fjärdedel skulle också amortera på statsskulden. Däremot skulle betydligt färre lägga pengar på att utveckla bostadsbidraget, utkomststödet eller försvaret.

I åsikterna beträffande utdelningen av pengar kunde vi iaktta samma slags skillnader på vänster-höger-axeln och liberal-konservativ-axeln som i valkompasspåståendena ovan (se Bild 16). En klar majoritet av dem som anser sig vara vänsterinriktade skulle dela ut pengar ur statsbudgeten för ändamål som kunde jämna ut inkomstskillnaderna eller underlätta situationen för dem som har det sämre ställt (reformera socialskyddssystemet

met samt förbättra studiestödet, bostadsbidraget och utkomststödet). De liberala skulle också använda pengar för dessa ändamål, fastän aningen mer behärskat.

Däremot skulle de högerinriktade och de konservativa hellre investera pengar i den inre säkerheten, d.v.s. på att förbättra polisens och räddningsväsendets tjänster, på att amortera på statsskulden och på försvaret än de vänsterinriktade och de liberala. Skillnaden mellan vänstern och högern är särskilt stor i frågan som berör reformen av socialskyddssystemet: till höger finns det nästan hälften mindre av dem som är intresserade av att förnya socialskyddssystemet än det finns till vänster.

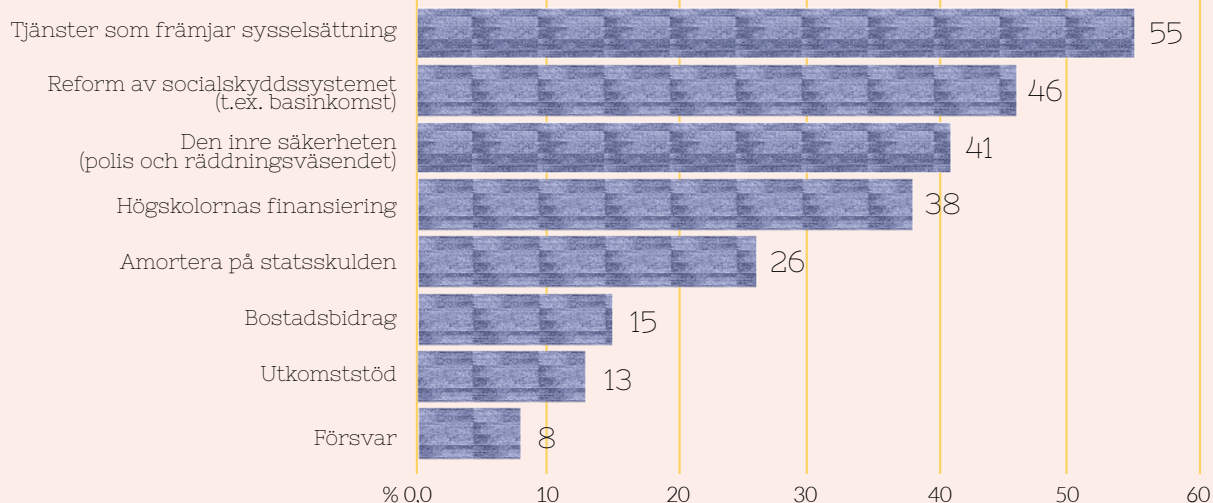

Bild 15. Prioritetsordningen för att förbättra offentliga tjänster, system eller stöd, %

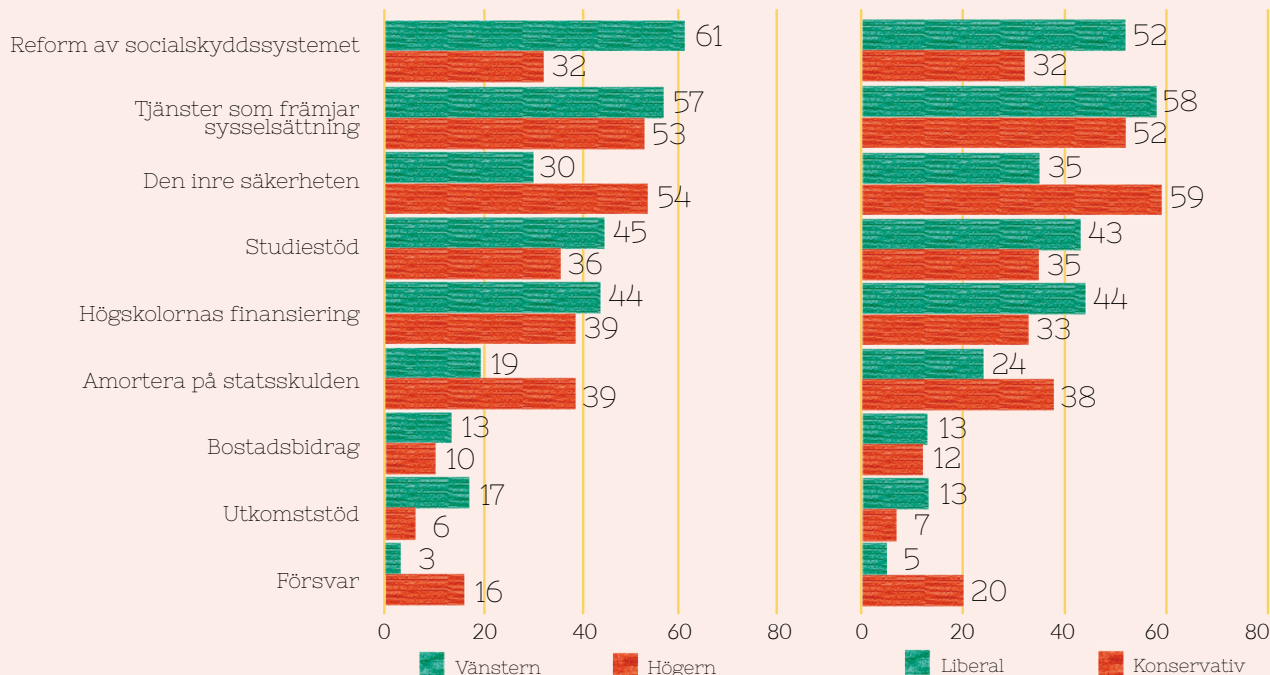

Bild 16. Prioritetsordningen för att förbättra offentliga tjänster, system eller stöd på basis av olika politiska värderingar, %

Yrkehögskoleutbildningen

Gymnasiet förbereder bättre för högskolestudier än yrkesläroanstalter

Inom högskolepolitiken har man redan länge talat om att göra övergångsfasen mellan andra och tredje stadiet smidigare. Statsmakten vill inte endast göra övergången till högskolestudier snabbare, utan också göra den stabilare så att studerandena skulle ha tillräckliga färdigheter för högskolestudier när de går ut gymnasiet eller yrkesläroanstalten. På basis av uppgifterna som samlats in för denna utredning erbjuder andra stadiets utbildning inte färdigheter för högskolestudier eller information om möjligheter till fortsatta studier på ett jämligt sätt.

Studerandena som gått gymnasiet upplever att de är betydligt bättre förberedda inför högskolestudierna än de som gått på en yrkesläroanstalt. Nästan tre fjärdedelar av dem som gått ut gymnasiet och 70 procent av dem med dubbelexamen anser att de åtminstone fått någorlunda goda färdigheter för högskolestudier, medan endast 42 procent av dem som gått på en yrkesläroanstalt är av denna åsikt.

Cirka varannan studerande som gått gymnasiet anser att de fick minst någorlunda tillräckligt med information om fortsatta studiemöjligheter. Så tänkte 48 procent av dem som tagit dubbelexamen och endast en dryg tredjedel (36 procent) av dem som utexaminerats från en yrkesläroanstalt. Det yrkesinriktade andra stadiet verkar alltså sakna fungerande praxis för att förbereda studerande för högskolestudier eller i alla fall omfattas alla studerande inte av den praxis som finns.

Studerandenas upplevelser av studiefärdigheterna och informationen om fortsatta studier som de fick under andra stadiet förändras inte då yrkehögskolestudierna fortskrider. I praktiken betyder detta att då ungefär 65 procent av första årets studerande anser att studiefärdigheterna de fick under andra stadiet är tillräckliga, är denna andel densamma också bland andra, tredje, fjärde o.s.v. årets studerande. Vad beträffar den tillräckliga informationen om fortsatta studier utgör procentandelen cirka hälften av studerandena i alla årskurser. Vi bör överväga om resultatet till exempel betyder att bristfälliga studiefärdigheter från andra stadiet förblir bristfälliga genom högskolestudierna.

Bild 17. Faktorer som påverkat valet av yrkehögskola i prioritetsordning, %

Yrkeshögskolan väljs på basis av ett intressant utbildningsområde eller en intressant examen

Majoriteten av yrkeshögskolestuderandena anser att ett intressant utbildningsområde och en intressant examen är bland de viktigaste faktorerna i valet av studieplats (se Bild 17). Skillnaderna mellan utbildningsområden är måttfulla, men inom turism-, kosthålls- och ekonomiområdet samt samhällsvetenskapliga, företagsekonomiska och administrativa området har det inte helt lika stor betydelse hur intressant utbildningsområdet och examen är som inom andra områden. Det kan vittna om att aningen fler studerande som inte är motiverade att studera söker sig till dessa områden (TKE-området: 83 procent av studerandena betonar vikten av den examen de vill ha och 85 procent betonar hur intressant området är; samhällsvetenskapliga o.s.v.: motsvarande andelar är 85 procent och 86 procent).

Högskolans mångsidiga utbildningsutbud och goda rykte har också betydelse men inte alls lika mycket betydelse som ett intressant utbildningsområde och en intressant examen. För vissa yrkeshögskolor framhävs ändå betydelsen hos ett gott rykte. En bra image har varit allra viktigast för dem som sökt sig till Tammerfors yrkeshögskola, där 80 procent betonade denna faktor då de valde studieplats. Andra yrkeshögskolor vars image haft en särskilt stark dragningskraft är yrkeshögskolan Haa-ga-Helia (ryktet viktigt för 72 procent av studerandena), Jyväskylä yrkeshögskola (66 procent) och yrkeshögskolan Diakonia (62 procent). Av utomstående faktorer var de viktigaste sakerna som påverkar valet av studieplats ett nära läge till hemorten och de närmaste.

I allmänhet följer kriterierna för valet av studieplats samma linje som i studien Studerandens yrkeshögskola 2010 som genomfördes för åtta år sedan. Bland orsakerna som ligger bakom valet av studieplats har till exempel att sökanden inte kom in på sitt första val eller att hen bara sökte till yrkeshögskolan för att hen var tvungen inte minskat sin andel, fastän kvoten för dem som börjar studera för första gången, som trädde i kraft 2016, har skapat press på att träffa rätt i valet av studieplats inom den offentliga debatten om ungas val i livet. Under de två senaste åren har vi ändå inte sett en svacka i andelarna för s.k. tvångsansökan eller att sökanden inte kommit in på sitt första val bland dem som tagit emot en studieplats, utan siffrorna ligger nära medeltalet för alla årskurser.

Närheten till hemorten har en klart större inverkan på valet av vissa yrkeshögskolor än andra. Närheten till hemorten har haft störst betydelse i landskapen Österbotten, Mellersta Österbotten och Norra Österbotten för studerande vid yrkeshögskolan Centria (campus i Karleby, Ylivieska och Jakobstad) och Uleåborgs yrkeshögskola (campus i Uleåborg och Oulais), i Nyland för studerande vid yrkeshögskolan Laurea (campus i Esbo, Hyvinge, Lojo, Borgå och Vanda) samt i Päijänne-Tavastland för studerande vid Lahtis yrkeshögskola (campus i Lahtis). Av studerandena vid dessa yrkeshögskolor ansåg 60 procent att närheten till hemorten var en viktig faktor som påverkade valet av studieort.

Studerande vid Humanistiska yrkeshögskolan, med campus i huvudstadsregionen, Jyväskylä, Kuopio och Åbo, värderade närheten till hemorten klart minst. Av dem ansåg bara cirka en tredjedel att närheten till hemorten var en viktig faktor som påverkade valet av studieplats. Likaså hade närheten till hemorten mindre betydelse än för genomsnittet för studerande vid den regionalt utbredda yrkeshögskolan i sydöstra Finland (campus i S:t Michel, Kotka, Kouvola och Nyslott) och för studerande vid yrkeshögskolan Metropolia i huvudstadsregionen, varav 44 procent angav att närheten till hemorten var viktig i valet av studieort.

Studiernas praktiska natur och fokus på arbetslivet är fördelar med yrkeshögskoleutbildningen

enkäten räknades det upp fem olika egenskaper som kopplas till yrkeshögskoleutbildningen, och studerandena ombads att välja de 1–2 viktigaste på basis av vad de ansåg vara yrkeshögskoleutbildningens positiva sidor. Studiernas praktiska natur och examinas fokus på arbetslivet var i yrkeshögskoleutbildningens topp inom alla utbildningsområden (se Bild 18). Däremot förekom det stora skillnader mellan olika utbildningsområden vad gäller sysselsättnings-möjligheterna, vilket naturligtvis reflekterar det verkliga sysselsättningsläget i olika branscher.

Studerande inom social-, hälso- och idrottsområdet samt området teknik och kommunikation anser att de goda sysselsättningsmöjligheterna är yrkeshögskoleutbildningens främsta styrka, men inom andra områden litade studerande inte lika mycket på sina sysselsättningsmöjligheter. Inom kulturområdet har endast en dryg fjärdedel av studerandena valt sysselsättnings-möjligheterna som en positiv faktor trots att studerandena anser att examina är arbetslivsorienterade och av relativt hög kvalitet i allmänhet. Situationen är liknande inom naturbruk och miljöområdet. Däremot får samhällsvetenskapliga, företagsekonomiska och administrativa området stämpeln som ett slags ”inkastningsområde”, där cirka en fjärdedel anser att en positiv sida med utbildningen är att det är lätt att få en studieplats.

Förutom utbildningsområdet har också den grundläggande utbildningen en inverkan på vilka faktorer studerandena upplever som yrkeshögskoleutbildningens positiva sidor. I Bild 19 presenteras yrkeshögskoleutbildningens positiva sidor i relation till de tre vanligaste grundläggande utbildningarna. Studerande med en yrkesinriktad examen värderar goda sysselsättnings-möjligheter allra högst, vilket lär bero på att de som har en yrkesinriktad examen ofta inleder sina yrkeshögskolestudier först efter några år i arbetslivet (enligt denna utredning är 42 procent av deltagarna med yrkeshögskolebakgrund över 27 år, medan endast 17 procent av dem med gymnasiebakgrund ingår i denna åldersgrupp). För personer med en yrkesinriktad grundläggande utbildning kan yrkeshögskolestudierna vara ett nytt slags karriärdrag för att utvidga sina sysselsättningsmöjligheter

eller sikta på nya arbetsuppgifter, en befordran eller ett nytt arbete.

De som gått gymnasiet uppskattar mest yrkehögskolestudiernas praktiska natur. Bland dem finns det också fler studerande som anser att det är en fördel att det

är lätt att få en studieplats än bland dem med en annan slags grundläggande utbildning. Studerande med en yrkesinriktad examen tycker att undervisningen är av aningen högre kvalitet än andra, fastän studierna kanske saknar den praktiska fokus som de vant sig vid i sina yrkesinriktade studier.

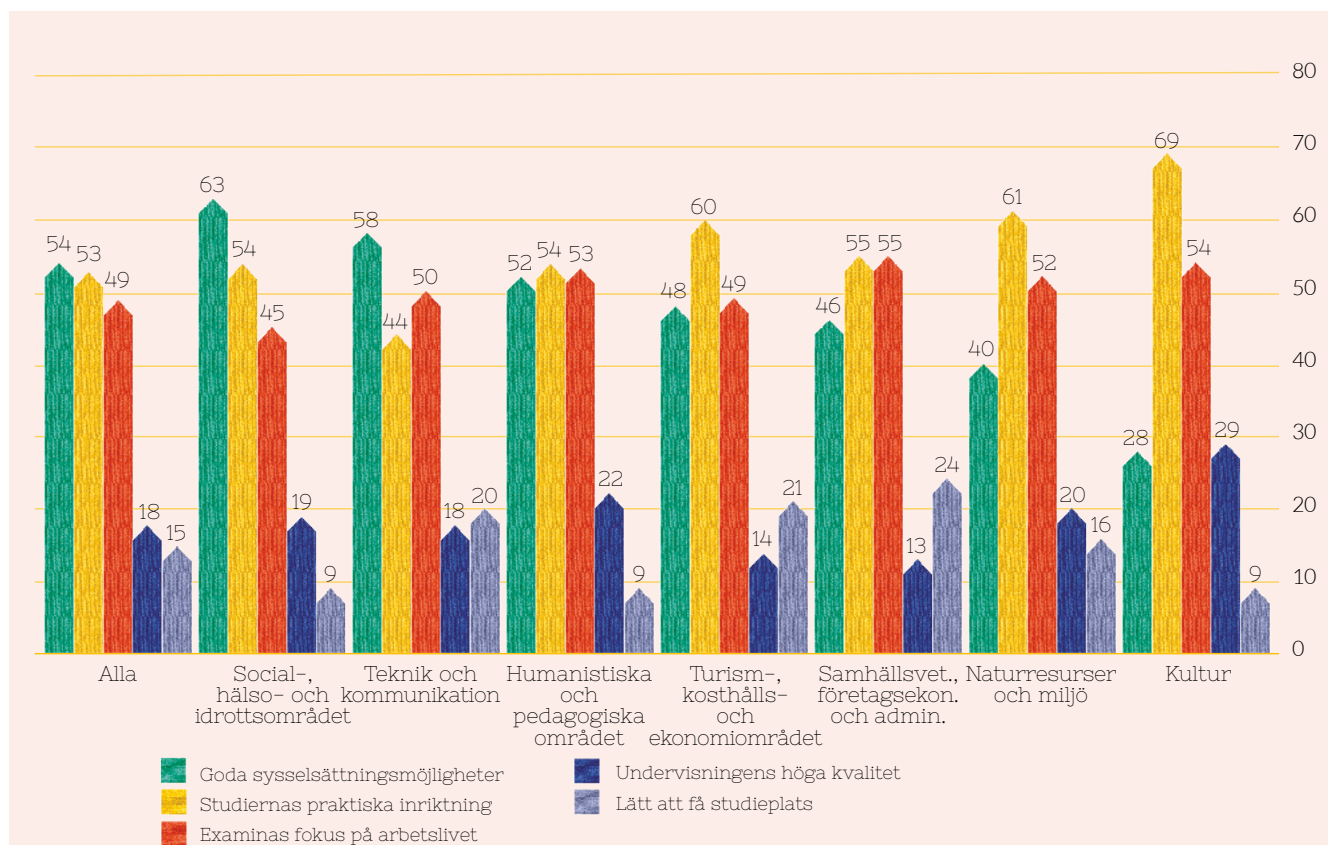

Bild 18. Yrkehögskoleutbildningens positiva sidor enligt utbildningsområde, %

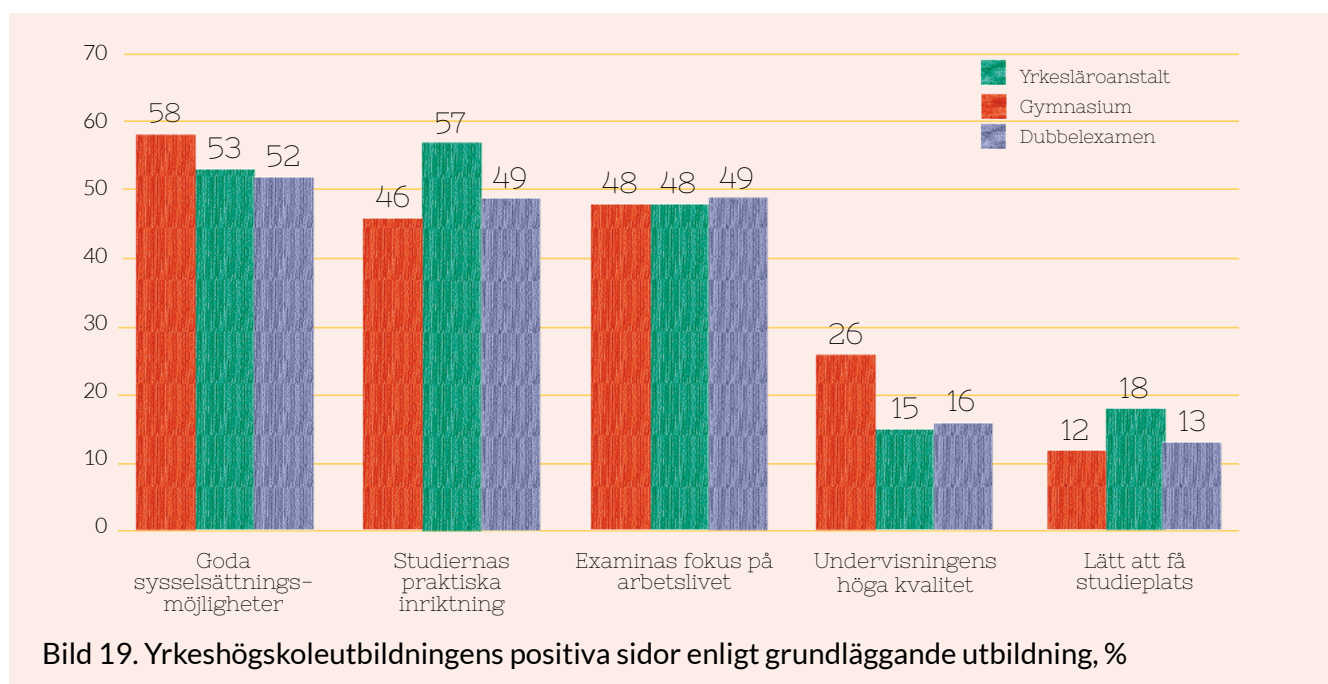

Bild 19. Yrkehögskoleutbildningens positiva sidor enligt grundläggande utbildning, %

Trakasserier

Under 2000-talet har arbetet för att främja högskolornas tillgänglighet samt kampanjer som #metoo som fått mycket publicitet lett till att man också vill kartlägga erfarenheter av trakasserier och osakligt bemötande inom högskolefältet. I denna studie utreddes studerandenas trakasserierupplevelser genom att fråga om deltagarna överhuvudtaget upplevt trakasserier, och om de gjort det, hur ofta, av vem, och hurdan typ av trakasserier det var fråga om.

Ungefär var femte har utsatts för trakasserier

Majoriteten (77 procent) av deltagarna har inte upplevt trakasserier eller osakligt bemötande i sin yrkeshögskola (se Bild 20). Cirka en femtedel, d.v.s. 17 procent, hade utsatts för trakasserier någon gång. Totalt tre procent av studerandena upplever trakasserier ofta eller hela tiden. Fyra procent av deltagarna visste inte om de upplevt trakasserier eller inte. Kvinnor utsattes för trakasserier betydligt oftare än män. Ungefär en femtedel av kvinnorna hade upplevt trakasserier i sin yrkeshögskola minst någon gång. För män var motsvarande andel cirka 13 procent. Grovt sett utfördes trakasserierna i lite över hälften av fallen av andra studerande, och i knappt hälften av fallen utfördes de av högskolans personal.

Trakasserierna tar sig oftast uttryck som olikvärdig behandling eller diskriminering och som nedvärdering och utfrysning (se Bild 21). Ungefär tre femtedelar av dem som utsatts för trakasserier har utsatts för denna typ av behandling. Den tredje vanligaste typen av osakligt bemötande är fördomar, som lite under hälften av dem som behandlats osakligt har utsatts för. Det förekommer klart mindre mobbning, sexuella trakasserier och

användning av öknamn, men de varierar enligt kön så att mångdubbelt fler kvinnor jämfört med män har utsatts för sexuella trakasserier i sin högskola. Däremot kallas män vid öknamn dubbelt så ofta som kvinnor.

Minoriteter och trakasserier

Studerande som upplever sig tillhöra en minoritet utsätts för trakasserier oftare än alla studerande i genomsnitt (se Bild 22). Trakasserier riktas oftast mot studerande som upplever att deras utseende skiljer sig från majoriteten. Av dem utsätts 10 procent för trakasserier hela tiden eller ofta. Också de som har en annorlunda etnisk bakgrund, religion eller ideologisk övertygelse behandlas oftare osakligt än andra studerande. Andra minoritetsgrupper utsätts mer sällan för trakasserier, men i synnerhet personer med en funktionsnedsättning eller en kronisk sjukdom är i topp i negativ mening vad gäller trakasseriernas omfattning, d.v.s. hur stor andel av dem som utsatts för trakasserier minst någon gång under yrkeshögskolestudierna. Personer med en funktionsnedsättning eller en kronisk sjukdom utsätts alltså inte nödvändigtvis för kontinuerliga individuella trakasserier, utan för en slags allmänare olikvärdig behandling, diskriminering eller nedvärdering som är inrotad i attityder eller arbetssätt.

När vi granskar olikvärdigt bemötande lönar det sig att komma ihåg att ingen enskild egenskap eller bakgrundsfaktor nödvändigtvis har en större betydelse än andra faktorer för att det förekommer trakasserier i en gemenskap eller för att en individ har utsatts för trakasserier. Trakasserierna borde ju aldrig vara offrets

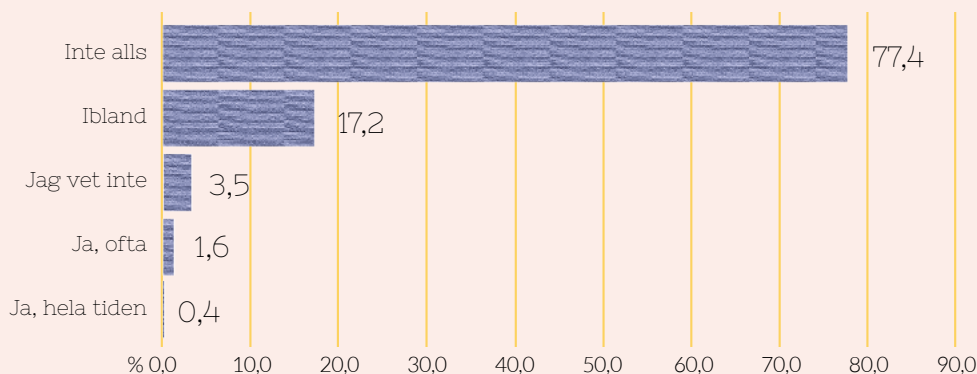
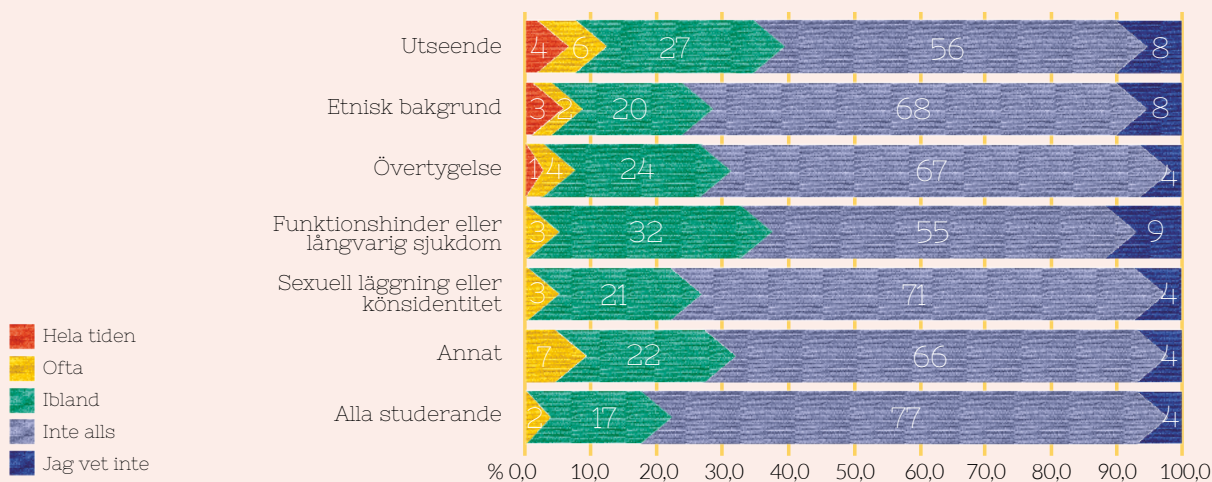
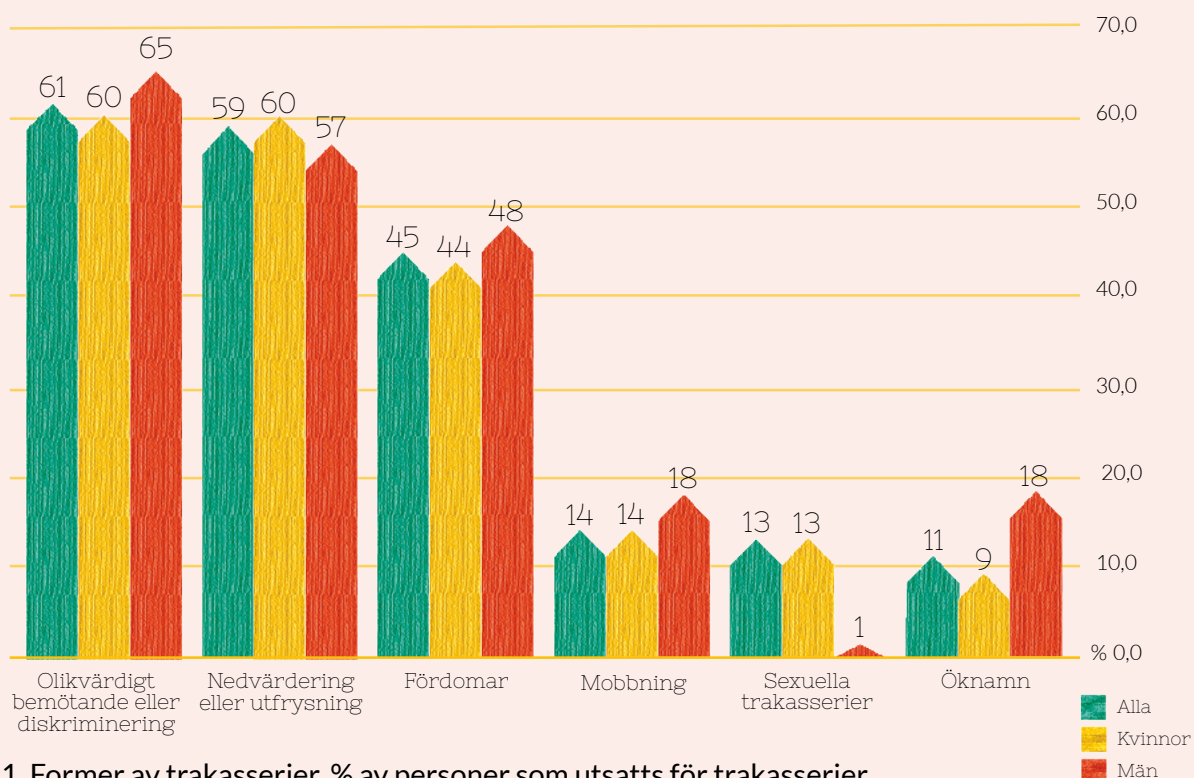

Bild 20. Personer som upplevt trakasserier eller osakligt bemötande, %

fel. Osakligt bemötande kan också jämföras med vad vi vet till exempel om mobbningsfenomenet: det kan vara ganska slumpmässigt vem som utsätts, men när trakasserier fortsätter en längre tid kan offrets roll tyvärr bli permanent. Å andra sidan har vi märkt att osakligt bemötande eller mobbing ofta lever inom gemenskaper, och det har misstänkts att till exempel gruppnormer som tillåter olikvärdigt bemötande är orsaken till att det förekommer mobbing i vissa gemenskaper och inte i andra. På basis av resultaten verkar det ändå inte som om det skulle förekomma mer iögonenfallande trakasserier till exempel inom vissa utbildningsområden än andra.

Offer för kontinuerliga trakasserier

Det är vanligare att kvinnor utsätts för ofta upprepade eller kontinuerliga trakasserier än män. Två procent av kvinnor och en procent av män anger att de ofta eller hela tiden utsätts för osakligt bemötande. Dessutom rapporterar de som anser att de ingår i en minoritet på basis av sitt utseende (hudfärg, klädstil o.s.v.) att de utsätts för mängder av trakasserier dubbelt så ofta som andra minoriteter. Andelarna är små, men i hela materialet gäller det ändå totala personer.

Boende

Drygt en femtedel bor i studentbostad

Totalt 52 procent av studerandena bor på hyra i en hyresbostad som de antingen hittat på fria marknaden (45 procent) eller som ägs av staden (7 procent, se Bild 23). Drygt en femtedel bor i olika slags studentbostäder (ettor, delade bostäder eller familjebostäder/tvåor). 17 procent av deltagarna bor i sin egen bostad eller en bostad som ägs av någon annan och 6 procent bor hos sina föräldrar eller släktingar.

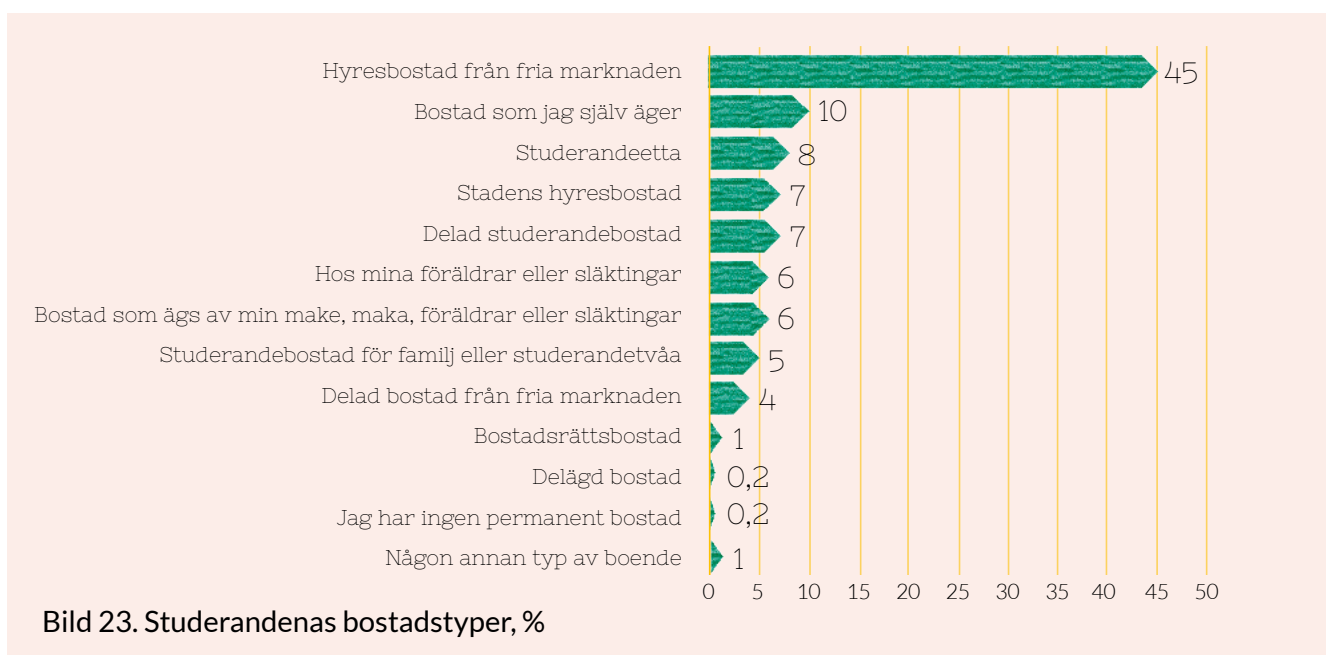
Lite under två femtedelar bor ensamma och knappt en tredjedel med en make, maka eller sambo. Den resterande tredjedelen delar sitt hushåll i huvudsak med kompisar, familj eller släktingar. En större andel kvinnor än män bor med en make, maka eller sambo, med sin familj eller med sina barn (45 procent av kvinnor; 33 procent av män).

Vanligast att bo på fria marknaden utanför huvudstadsregionen

Det förekommer regionala skillnader i studerandenas boende. Vad gäller den vanligaste boendeformen, d.v.s. en hyresbostad från den fria marknaden (med undantag av delade bostäder), går det en klar gränslinje mellan Nyland och resten av Finland (se Bild 24). Av dem som studerar i Nyland, d.v.s. vagt definierat vid yrkeshögskolorna i huvudstadsregionen (Haaga-Helia, Laurea, Metropolia), bor 39 procent av studerandena i en bostad som de hyrt från den fria marknaden. I resten av landet är genomsnittet betydligt högre (49 procent). Mer

detaljerade regionala skillnader kan observeras stadsvis när yrkeshögskolans campusområden helt eller till största delen ligger i en och samma stad. Till exempel i Uleåborg och Tammerfors bor fler än varannan studerande i en bostad som de hyrt från den fria marknaden. Inom yrkeshögskolan Karelias verkkningsområde i Joensuu bor ungefär lika många studerande i en bostad som de hyrt från den fria marknaden som i Nyland, d.v.s. cirka två femtedelar.

Däremot bor en nästan lika stor andel av studerandena i studentbostäder i huvudstadsregionen som i resten av landet (se Bild 25). Det är sannolikt att observationerna blir på för allmän nivå, eftersom skillnaderna mellan städerna inom huvudstadsregionen redan är betydande. Till exempel i Helsingfors bor en dryg fjärdedel (27 procent) av studerandena vid yrkeshögskolan Haaga-Helia, vars campus är störst, i studentbostäder, medan endast 16 procent av studerandena vid yrkeshögskolan Laurea, som har verksamhet i kommunerna kring Helsingfors, gör det. Andelen studerande vid yrkeshögskolan Metropolia, som har campus i Helsingfors, Esbo och Vanda, som bor i studentbostäder är 19 procent. Skillnaderna mellan städer utanför Nyland och huvudstadsregionen är också stora. I genomsnitt är andelen studerande som bor i studentbostäder betydligt större i till exempel Tammerfors och Vasa, medan den i genomsnitt är mindre i Lahtis. Detta lär bero på olika orsaker, allt från utbudet av studentbostäder till andra boendeformers tillgänglighet och prisnivå.

Studerande vill fortfarande bo förmånligt och ensamma

Nästan tre fjärdedelar av studerandena, d.v.s. 74 procent, tycker att ett förmånligt pris är den viktigaste faktorn i valet av bostad. Den näst viktigaste faktorn är att bostaden är tillräckligt stor (viktigt för 61 procent) och att området har ett gott rykte (viktigt för 56 procent). Över hälften, d.v.s. 54 procent, av studerandena uppskattar också att de kan gå eller cyklar från bostaden till läroanstalten. Dessutom uppskattar 46 procent att det finns sociala kontakter i närheten, bra grannar eller vänner.

Den faktor som hade minst betydelse var att de som bor på området är likasinnade (viktigt för 28 procent), vilket tyder på att studerandena inte nödvändigtvis vill ha eller eftersträvar en bostad på områden där det mest byggs studentbostäder. Närheten till tjänster kommer också mot slutet av listan på kriterier för valet av bostad (viktigt för 36 procent), vilket går hand i hand med studerandenas önskemål om låga kostnader för boendet. Analysen av medelvärden för preferenser som relaterar till studerandenas val av bostad kan ses i Bild 26, där siffran 1 i skalan betyder att det inte alls är en viktig faktor, medan siffran 5 betyder att det är en mycket viktig faktor.

I denna överblick ingår grupper som skiljer sig från varandra och som anser att vissa faktorer är viktigare än andra. Till exempel om en studerande bor ensam eller tillsammans med någon annan har en betydande inverkan på hur viktig varje faktor är i valet av bostad (se Bild 27). Låga boendekostnader är viktiga för dem som bor hos sina föräldrar, varav 93 procent säger att låga utgifter är avgörande när de väljer var de bor.

För övrigt uppstår en viktig indelning mellan 1) studerande som bor ensamma eller i delad bostad, 2) studerande som bor på tu man hand med en make, maka eller sambo, och 3) studerande med familj, så att de som bor ensamma eller i delad bostad vanligtvis fokuserar mer

på låga boendekostnader, vill bo nära sin läroanstalt och betonar områdets rykte eller sociala homogenitet mindre än studerande med familj. Bakom preferenserna hos studerande med familj ligger antagligen faktorer som att de delar kostnaderna med en make, maka eller sambo som arbetar och att de vill bo på ett område som upplevs vara tryggt och nära andra barnfamiljer, vilket till exempel kan leda till en längre resa till läroanstalten än andra studerandegrupper har.

Kriterierna för val av bostad kartlades också genom att be deltagarna att fundera på hur viktiga olika faktorer var i förhållande till varandra (se Bild 28). Resultaten från barometern följer den allmänna uppfattningen om studentboende rätt så noggrant: studerande upplever att det viktigaste är bostadens förmånliga pris och egen ro, inte en hög utrustningsnivå eller en stor bostadsyta.

Boendebarometerns resultat varierar enligt boendeform. På Bild 29 anges de grupper, i detta fall studerande med familj eller som bor i en delad bostad, som tydligast skiljde sig från medelvärdet på varje skala. Med andra ord prioriterar studerande som bor i delade bostäder och studerande som har familj i genomsnitt andra saker i boendet än övriga studerande. Förutom skalan för betydelsen hos ett förmånligt pris och ett centralt läge fanns det skillnader på alla andra skalor i barometern.

De som bor tillsammans med andra är studerande som vill bo förmånligt och centralt och vid behov är de beredda att kompromissa vad gäller egen ro och bostadsyta. Boendepreferenserna för studerande med familj är däremot så gott som motsatta, vilket utan tvekan beror på att deras hushåll är större: ett större antal personer behöver en rymligare bostadsyta, och för studerande med familj är en rymlig bostadsyta viktigare än bostadens centrala läge eller förmånliga pris. Samtidigt vill studerande med familj också bo bekvämare med en högre utrustningsnivå än andra studerande.

Bild 24. Regional sampling av studerande som bor i en bostad från den fria marknaden (inte delade bostäder), %

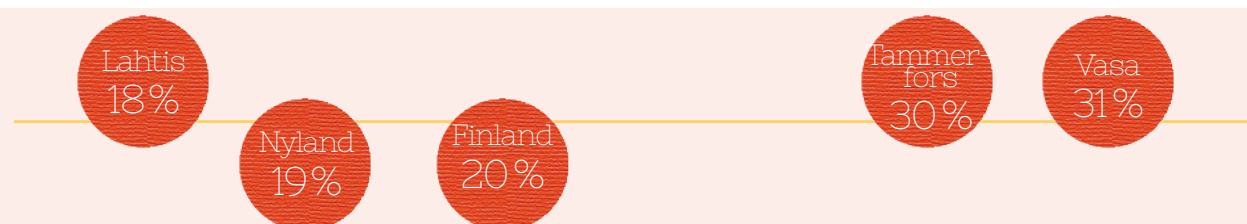

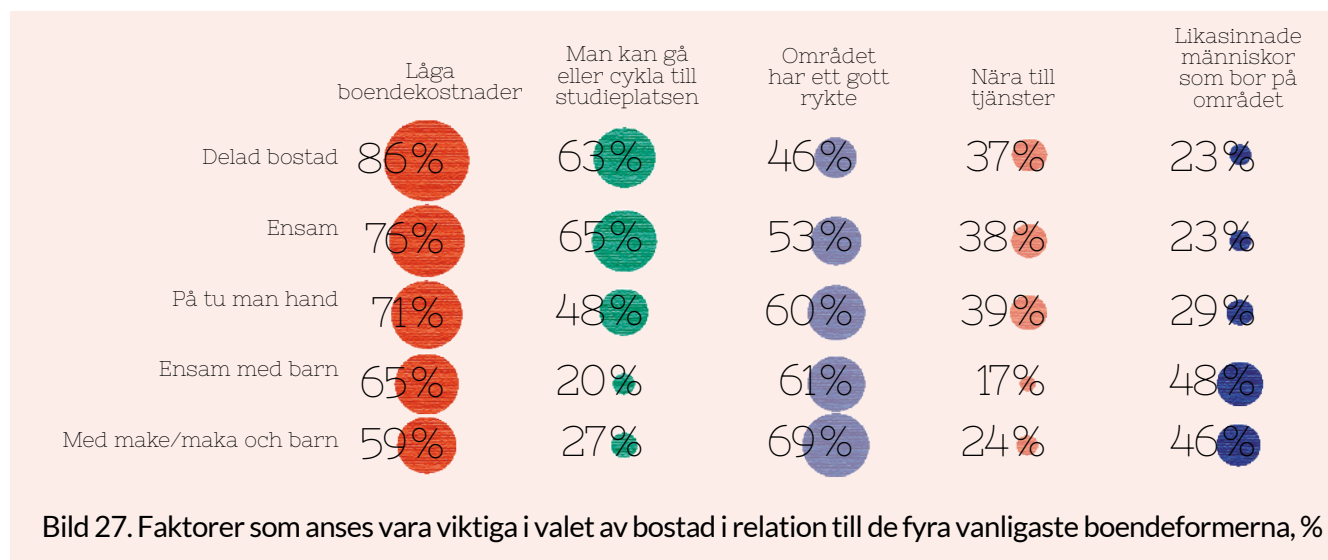
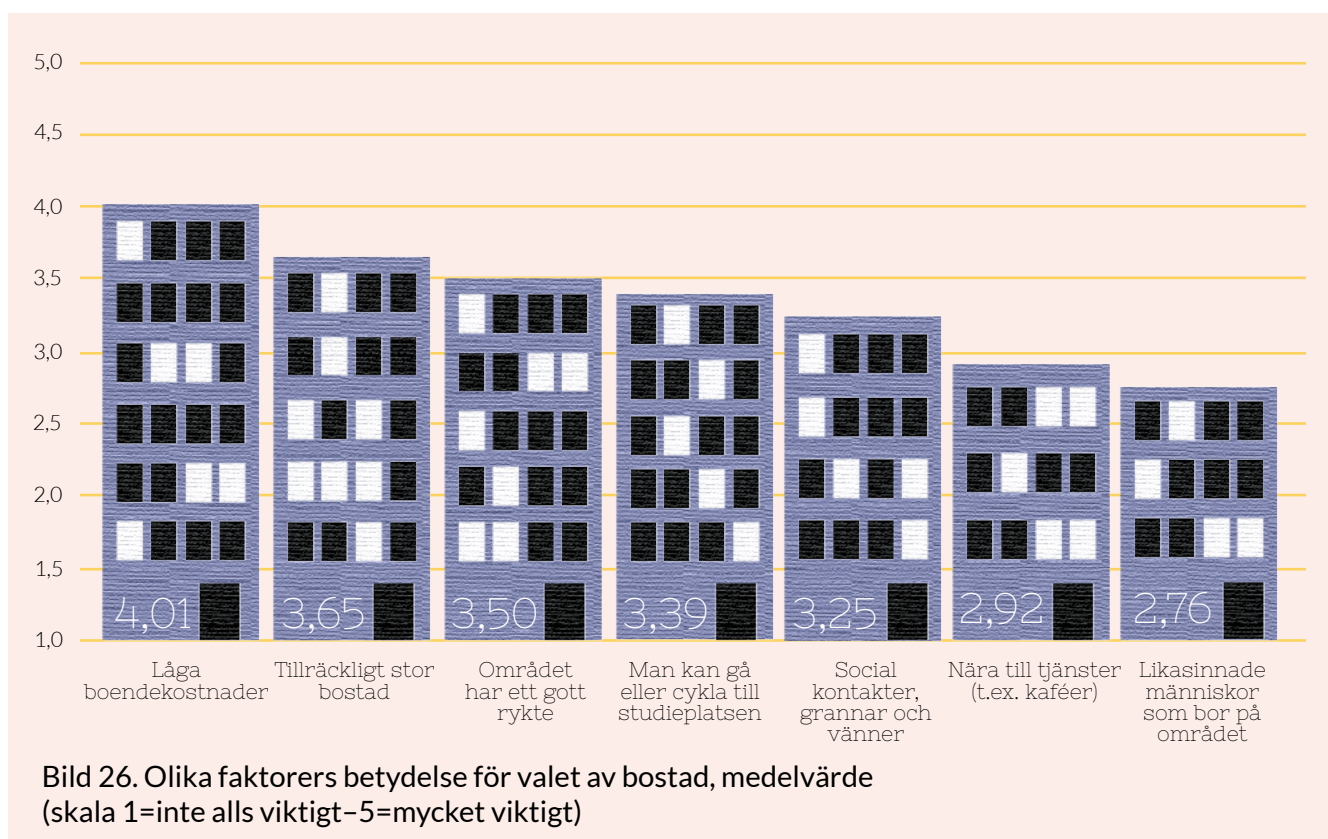
Bild 25. Regional sampling av studerande som bor i studentbostäder (etta, delad bostad och familjbostad), %

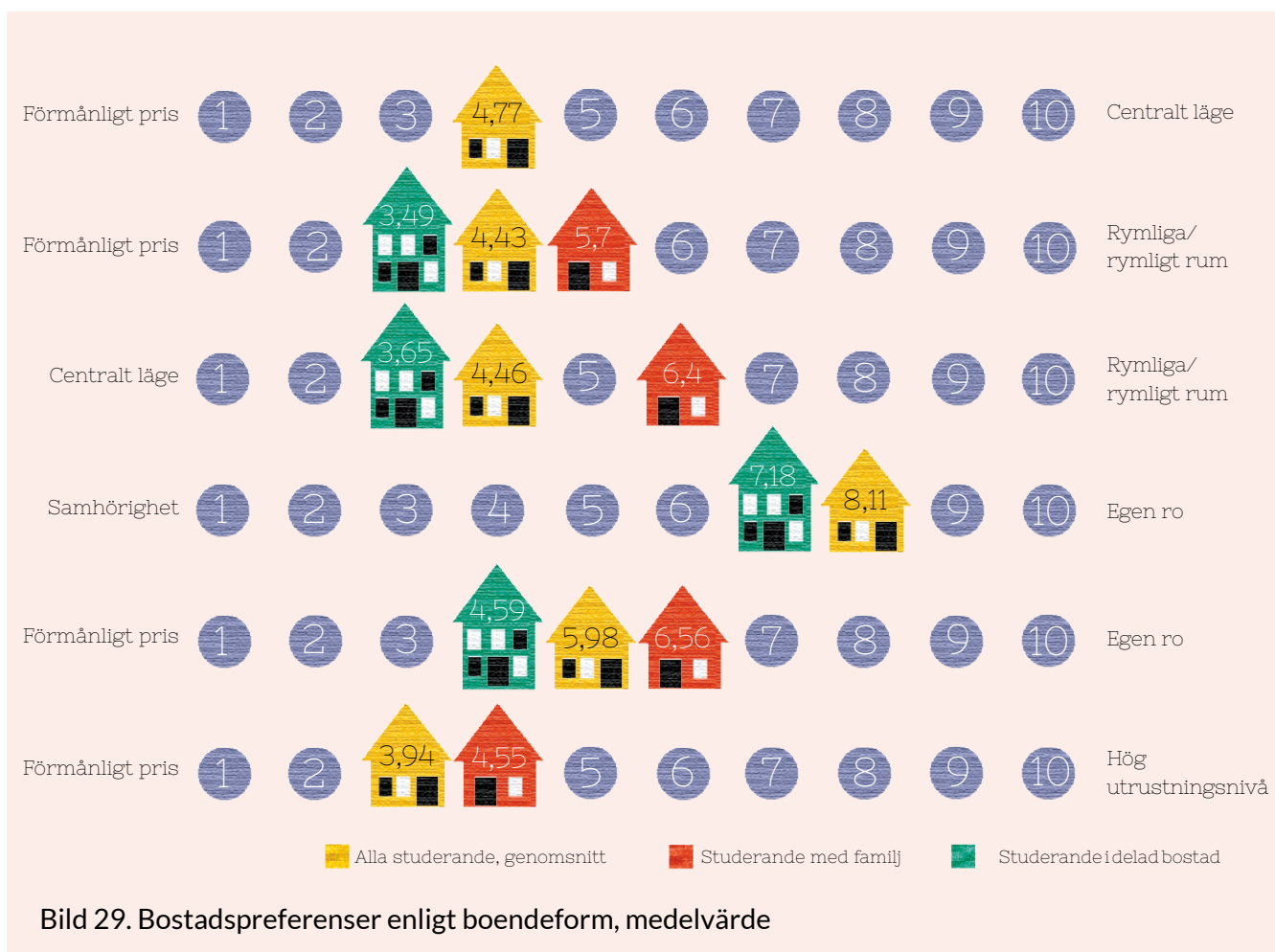
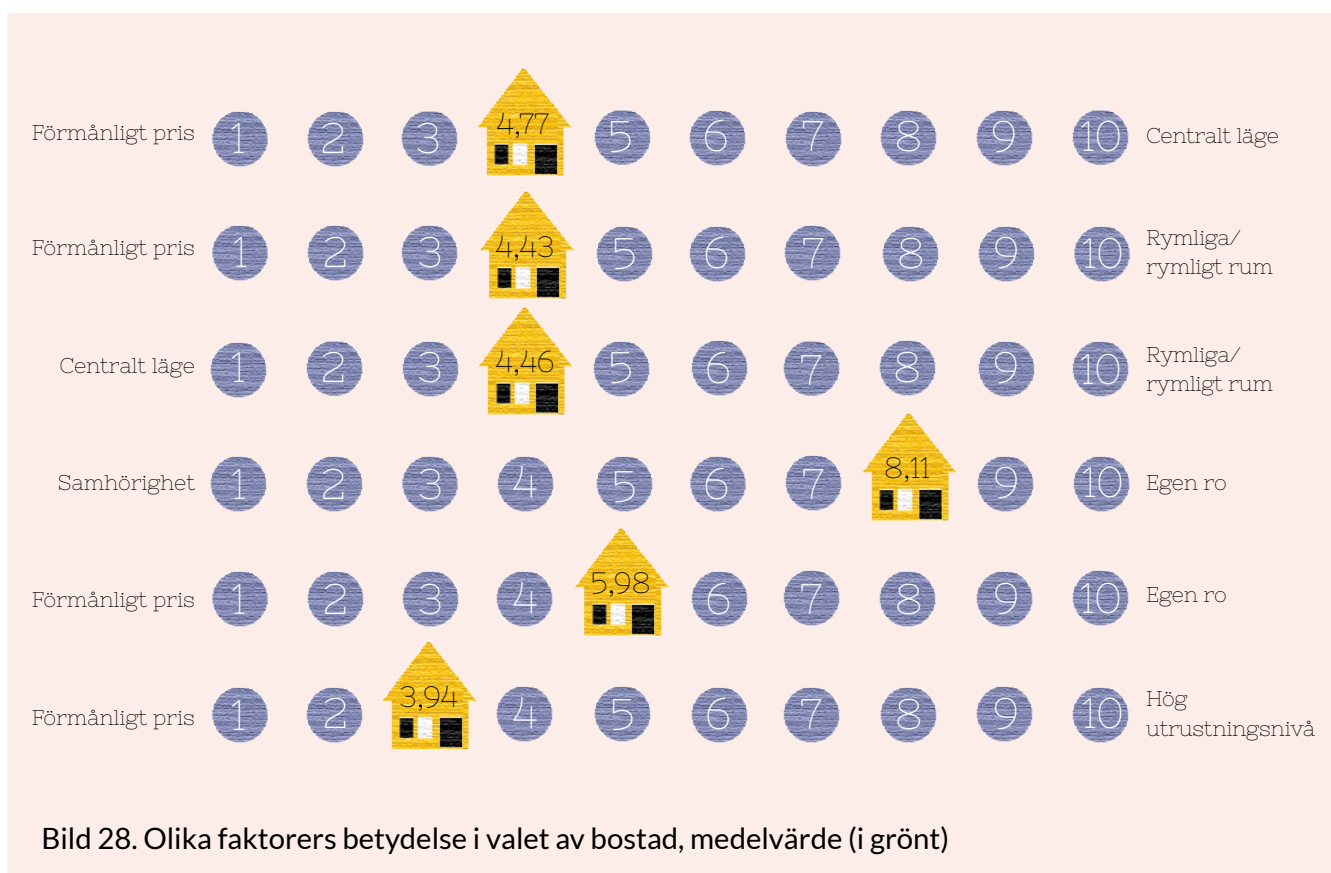
En kort resa till läroanstalten är särskilt viktig utanför huvudstadsregionen

Studerande anser att förmånligt boende är ett viktigt kriterium för valet av bostad i hela Finland. Det förekommer alltså inga regionala skillnader i hur mycket studerande uppskattar billiga kvadratmeter. Däremot finns det betydliga, fast inte nödvändigtvis särskilt överraskande, skillnader i till vilken grad studerande uppskattar att kunna gå eller cykla till läroanstalten. Linjen är ungefär sådan att bland studerandena vid yrkehögskolor i huvudstadsregionen i genomsnitt är det bara

viktigt för knappt en tredjedel att de kan gå eller cykla till läroanstalten, medan det är viktigt för över hälften av studerandena i resten av landet och på många orter är det till och med viktigt för tre fjärdedelar av studerandena.

Områdets goda rykte verkar vara en lite mer avgörande eller önskvärd faktor i valet av bostad utanför huvudstadsregionen, vilket kan bero på att också bostadsområden med gott rykte är mer tillgängliga med en studerandebudget än i huvudstadsregionen.

Studerandekårsverksamhet

Nästan tre fjärdedelar är medlemmar i studerandekåren

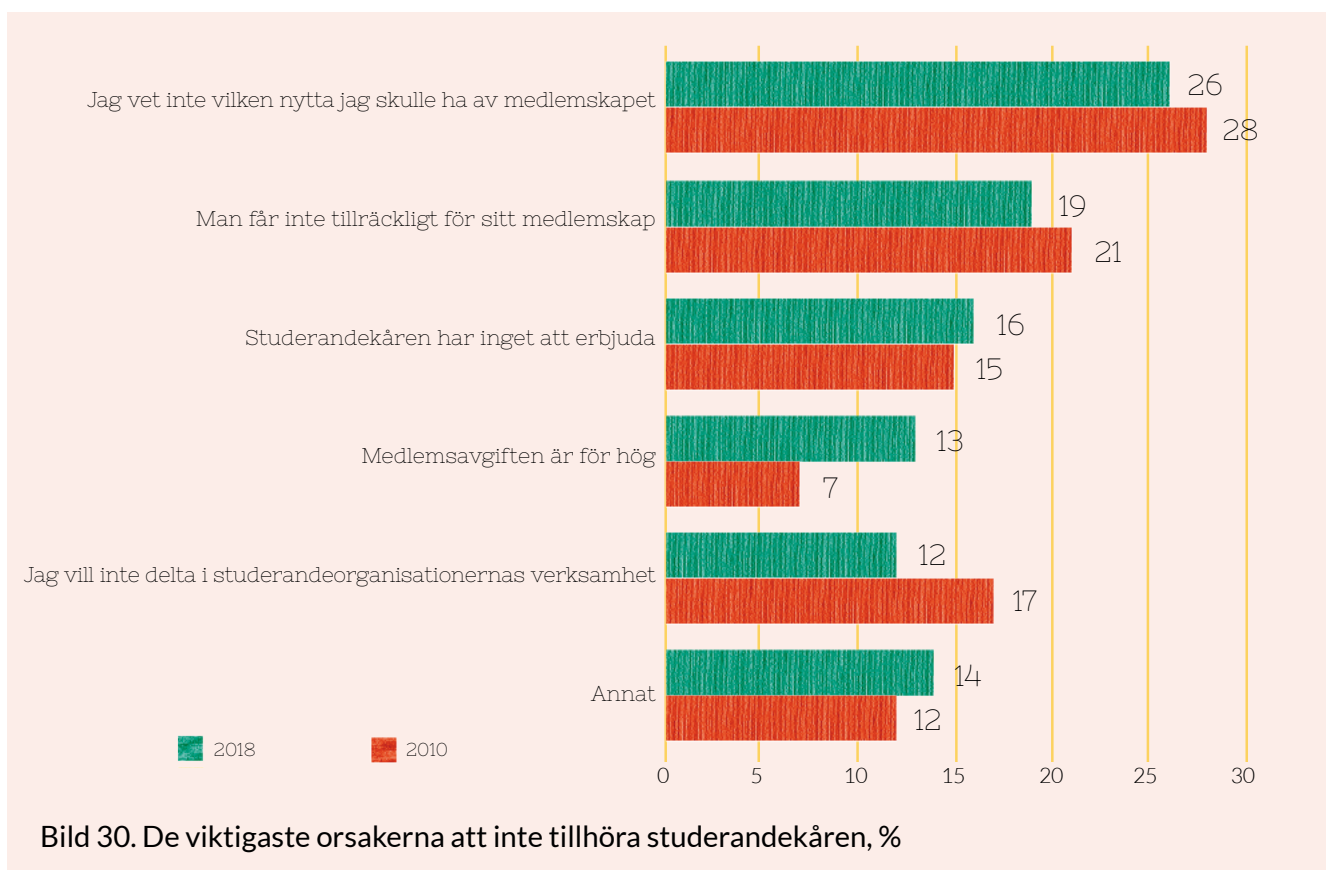
Av alla som deltog i enkäten är 73 procent medlemmar i studerandekåren. Proportionellt sett har orsakerna till att någon inte är medlem i studerandekåren förblivit desamma under årens lopp (se Bild 30). När vi jämför resultaten med studien Studerandens yrkeshögskola 2010 är de viktigaste orsakerna till att någon inte tillhör studerandekåren fortfarande en okunskap om de förmåner som medlemskapet ger och en känsla av att studeranden inte får tillräckligt för sin medlemsavgift. Den mest iögonenfallande skillnaden mellan 2010 och 2018 har att göra med andelen studerande som anser att medlemsavgiften är dyr; på åtta år har denna siffra nästan fördubblats. Nu tycker fler än en tiondel att medlemsavgiften är för dyr. Denna utveckling kan bero på flera olika faktorer, till exempel en höjning i medlemsavgifterna, studerandenas knappare försörjning eller en ökad prismedvetenhet.

En minoritet röstar i fullmäktigevalen

Studerandekårernas fullmäktigeval ordnas varje höst. De verkar ändå inte intressera studerandena särskilt mycket (se Bild 31). År 2017 röstade bara drygt en femtedel av studerandena i fullmäktigevalen. År 2018 tänkte drygt en fjärdedel att rösta, och knappt två femtedelar tvekar ännu.

Medlemstjänsterna intresserar mest

Bland de tjänster som studerandekåren erbjuder är studerandena mest intresserade av medlemsförmåner, idrottstjänster och fester (se Bild 32). En ganska stor del önskar sig mer medlemsförmåner och idrottstjänster, men bristen på fester verkar inte vara särskilt stor. Skillnaden mellan nuläget och den önskade situationen är störst i utbudet av kulturtjänster och utbildningar, som studerandena klart önskar sig mer av.

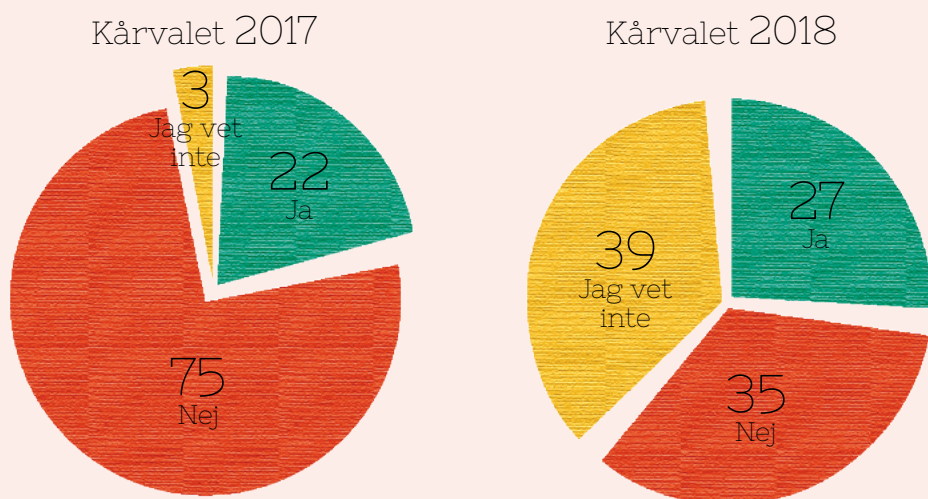

Bild 31. Röstningsaktivitet i fullmäktigevalet, %

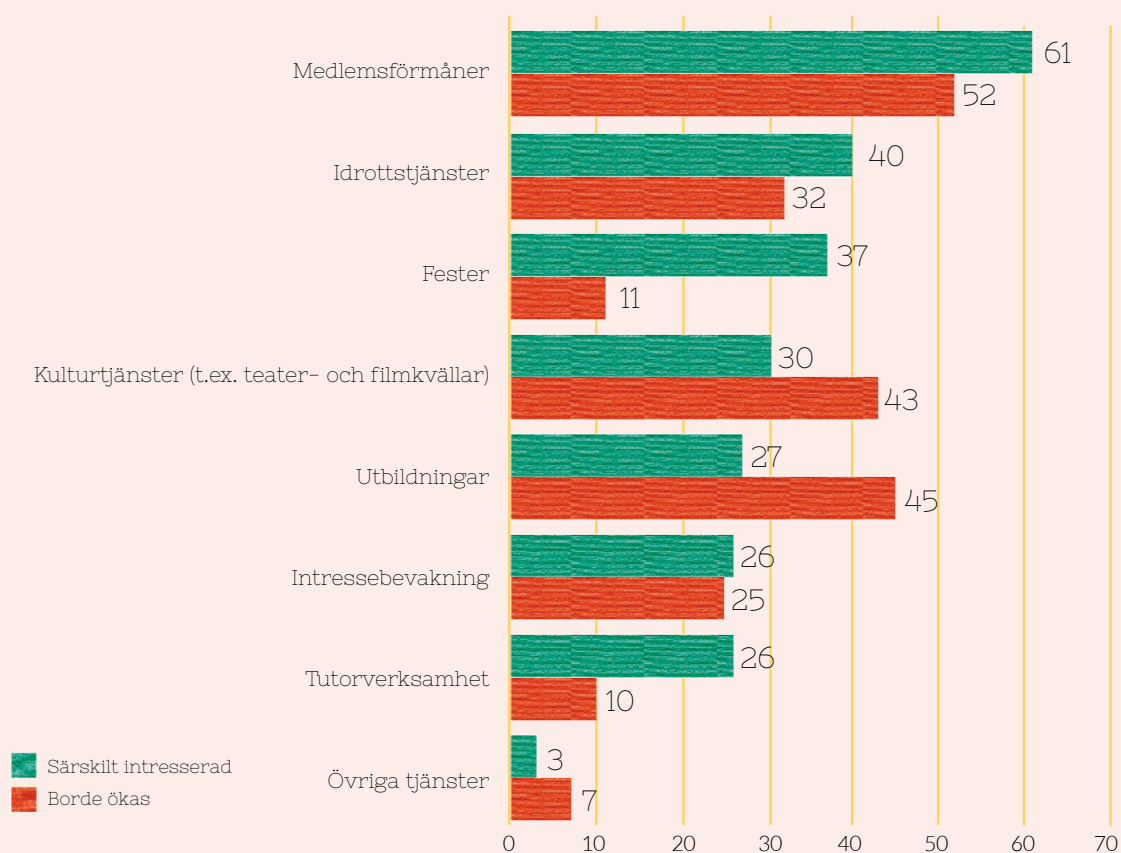

Bild 32. Vilken verksamhet som din studerandekår ordnar är du särskilt intresserad av, och vilken verksamhet borde din studerandekår ordna mer av: prioritetsordning, %

Avslutningsvis

I denna rapport har vi samlat yrkeshögskolestuderandes åsikter om olika samhällsfrågor, yrkeshögskoleutbildningen, boende och studerandekårsverksamhet. Dessutom har vi redogjort för yrkeshögskolestuderandenas egna erfarenheter av trakasserier. Studerandekårsverksamheten behandlas bara i korthet i denna rapport, eftersom vi senare kommer att sammanställa presentationer med sammanfattningar av informationen för studerandekårerna.

Enkäten som rapporten baserar sig på var tematiskt sett omfattande, så det finns gott om material att tillgå. Vi kunde nästan ha sammanställt en separat forskningsrapport om varje enskilt tema. Vi har behandlat frågorna mer ingående genom att välja de mest relevanta bakgrundsvariablerna för varje temaområde för att hitta förklaringar och orsakssamband. Beträffande de samhälleliga värderingarna och attityderna utgjorde kön och ålder de mest användbara bakgrundsvariablerna. I kapitlet om yrkeshögskoleutbildningen användes grundläggande utbildning, utbildningsområde och yrkeshögskola (ort) som bakgrundsvariabler. Erfarenheterna av trakasserier har granskats i relation till kön och upplevelser av att tillhöra olika minoriteter. Beträffande det sista temat som behandlas mer ingående i rapporten, d.v.s. boende, var de viktigaste bakgrundsvariablerna yrkeshögskola (ort/läge) och studerandens boendeform. Studerandekårsverksamhetens indikatorer jämfördes noggrant med en föregående studie som genomfördes på motsvarande sätt.

En del av frågorna i utredningen var typiska för studerandeenkäter. Till exempel i Eurostudent-undersökningen och/eller Studentbarometern frågas det regelbundet om till exempel boendeform, vem studeranden bor med och vad hen anser vara viktigt vad gäller boende. I en del tidigare studier om yrkeshögskoleutbildningen har man också ställt frågor om orsakerna till att studeranden sökte sig till en yrkeshögskoleutbildning (t.ex. Studerandens yrkeshögskola 2010). Därmed har vi kunnat jämföra de data som denna studie gett med tidigare studier och utredningar, vilket är viktigt när vi bedömer hur pålitliga resultaten är. Nya slags frågor eller åtminstone frågor som inte tidigare kartlagts i studerandeenkäter var bland annat barometern för boendepreferenser och flervalsfrågan som berörde fördelningen av pengar inom den offentliga ekonomin. Resultaten har alltså också ett nyhetsvärde, vilket är viktigt för att man ska kunna hitta nya perspektiv på frågor som berör studerande.

Yrkeshögskolestuderandes VÄRDERINGAR & Attityder

Utredningen

Yrkeshögskolestuderandes värderingar och attityder

är den första omfattande utredningen av yrkeshögskolestuderandes samhälleliga värderingar och attityder. Utredningen skissar upp en bild av en typisk YH-studerande, men visar också hur mångsidig den här gruppen är. Utredningen ger information om gruppens röstningsbeteende och partipolitiska ståndpunkter samt om vilka värderingar de representerar. Dessutom ger utredningen information om yrkeshögskoleutbildningen ur studerandenas perspektiv och belyser bl.a. deras boendevanor och upplevelser av trakasserier.

Utredningen genomfördes av Forskningsstiftelsen för studier och utbildning Otus rs på Finlands studerandekårers förbund – SAMOKs vägnar. Enkäterna genomfördes under hösten 2018.

[978-952-5205-35-0 \(nide\)](#)

[978-952-5205-36-7 \(PDF\)](#)

